

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

Magisteruppsats
September 2006

Påverkar de internationella redovisningsreglerna
koncernernas resultat och moderföretagens
utdelningsbara belopp, faktiska utdelning eller
utdelningspolicy?

Handledare:
Sven-Arne Nilsson
Sven-Erik Persson

Författare:
Jenny Liedholm
Petra Zagiczek

FÖRORD

Vi vill rikta ett stort tack till alla som hjälpt oss genomföra denna uppsats. Framförallt vill vi tacka våra handledare Sven-Arne Nilsson och Sven-Erik Persson som så engagerade förmedlade sina synpunkter och goda råd under uppsatsens gång. Vi vill även tacka samtliga respondenter på våra fallföretag, de båda revisorerna samt de tre experterna, som tog sig tid att bidra med värdefull information.

Sammanfattning

- Titel:** Påverkar de internationella redovisningsreglerna koncernernas resultat och moderföretagens utdelningsbara belopp, faktiska utdelning eller utdelningspolicy?
- Seminarium:** 2006-09-14
- Kurs/Ämne:** Magisteruppsats i redovisning, FEK 591, 10 poäng
- Författare:** Jenny Liedholm och Petra Zagiczek
- Handledare:** Sven Arne Nilsson och Sven-Erik Persson
- Fem nyckelord:** utdelningspolicy, utdelningsbart belopp, faktisk utdelning, goodwill, verkligt värde
- Syfte** Syftet är att undersöka om regelverket enligt IFRS har påverkat koncernernas resultat. Vidare undersöker vi om dessa regler i samband med nya regler i ABL påverkat moderföretagens utdelningsbara medel, faktiska utdelning eller utdelningspolicy.
- Metod** Arbetet har en positivistisk prägel och utformningen är deskriptiv. Vi har en deduktiv ansats. Vi har genomfört en kvalitativ studie med öppna, semistrukturerade intervjuer med åtta företag och två revisionsbyråer. Samtliga av oss valda företag följer de internationella reglerna. För att fördjupa vår teoretiska kunskap har vi även intervjuat två experter och en analytiker.
- Teori/normer** Vi har redogjort för redovisningsteorin, intressentteorin och internationella- och nationella normer. Vidare har vi redogjort för bundet och fritt eget kapital samt innebörden av orealiserade vinster. Informationen vi fick av intervjuerna med två experter och en analytiker återges i detta kapitel.
- Slutsatser** Både slopad goodwillavskrivning och värdering till verkligt värde har lett till förändring i koncernernas resultat. Moderföretagens resultat har enbart påverkats i hälften av de åtta undersökta företagen, varav tre har sett en förändring i utdelningsbara medel. Två av moderföretagen har förändrat sin utdelningspolicy.

Abstract

Titel: Do the international accounting rules influence dividend policies of group companies and the parent companies amount available for dividend, actual dividend or dividend policy?

Seminar date: September 14, 2006

Course: Master thesis in business administration, accounting, 10 Swedish Credits (15 ECTS)

Authors: Jenny Liedholm and Petra Zagiczek

Advisors: Sven Arne Nilsson and Sven-Erik Persson

Five keywords: Dividend policy, amount available for dividend, actual dividend, goodwill, fair value

Purpose The purpose is to explore whether the rules of IFRS have influenced the consolidated profit of the year of the groups. Further we explore whether these rules, in combination with the new regulation in the Swedish Companies Act, have influenced the dividend amount, the actual dividend and the dividend policy of the parent companies.

Methodology: The composition is characterized by positivism with a descriptive formulation. The procedure is deductive. The study is qualitative, and the interviews with representatives of eight companies and two audit firms are semi-structured. All the companies in our study report according to the international accounting rules. To deepen our theoretical knowledge, we have also interviewed two experts and one analyst.

Theoretical framework: We have described the theories of accounting and relationship and international and national norms. Further we have described restricted and unrestricted equity and the meaning of unrealized profits. In this chapter, we render the information we obtained in the interviews with the two experts and one analyst.

Conclusions The new international accounting rules have lead to changes in the consolidated profit of the year in all groups. Only in four parent companies of totally eight, the profit of the year has changed. In three of these four parent companies, the dividend amount has been influenced, and two parent companies have changed their dividend policy.

Innehållsförteckning

1. Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Val av ämne	10
1.3 Problemformulering	11
1.4 Syfte	11
1.5 Avgränsningar	11
1.6 Disposition	12
1.7 Kapitelsammanfattning	13
2. Metod	14
2.1 Referensram och vetenskapligt förhållningssätt	14
2.2 Normativ eller deskriptiv utformning	14
2.3 Induktiv eller deduktiv ansats	15
2.4 Kvalitativ eller kvantitativ undersökning	15
2.5 Val av respondenter	16
2.6 Datainsamling	17
2.7 Intervjuteknik	18
2.8 Källkritik	18
2.8.1 Kritik mot primär- och sekundärdata	18
2.8.2 Intervjukritik	19
2.9 Validitet och reliabilitet	19
2.10 Kapitelsammanfattning	20
3. Relevanta teorier	21
3.1 Redovisningsteorin	21
3.2 Redovisningens intressenter	21
3.3 Kritik av intressentteorin	23
3.4 Teorier om utdelning och utdelningspolicy	23
3.5 Kapitelsammanfattning	24
4. Internationella och nationella normer	25
4.1 Normgivande organ och deras regelverk	25
4.2 Standarderna som berör våra fallföretag mest	26
4.2.1 IAS 36 Nedskrivningar	26
4.2.2 IAS 39 Finansiella instrument	27
4.2.3 IAS 40 Förvaltningsfastigheter	27

4.2.4 IAS 41 Biologiska tillgångar	27
4.3 Nationella regler och lagar	28
4.3.1 RR 32 Redovisning för juridiska personer	28
4.3.2 Årsredovisningslagen	28
4.3.2.1 Fritt och bundet eget kapital	29
4.3.2.2 Orealiserade vinster/förluster	30
4.3.3 Aktiebolagslagen	31
4.3.3.1 Beloppsspärren	32
4.3.3.2 Försiktighetsregeln	32
4.3.3.3 Koncernspärren.....	33
4.4 Expertuttalanden.....	34
4.4.1 Konflikter mellan aktieägare och borgenärer	34
4.4.2 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning	35
4.4.3 Påverkas företagens utdelningspolicy?	36
4.5 Kapitelsammanfattning	38
5. Empiri	39
5.1 Företagsbeskrivningar	39
5.1.1 Bolag A.....	39
5.1.1.1 Intervju med Bolag A	40
5.1.2 Bolag B.....	41
5.1.2.1 Intervju med Bolag B	41
5.1.3 Bolag C.....	42
5.1.3.1 Intervju med Bolag C	43
5.1.4 Svenska Cellulosa Aktiebolaget SCA	44
5.1.4.1 Intervju med SCA.....	44
5.1.5 HEBA Fastighets AB	45
5.1.5.1 Intervju med HEBA Fastighets AB	46
5.1.6 Kungsleden AB	47
5.1.6.1 Intervju med Kungsleden AB	47
5.1.7 Bergvik Skog AB	48
5.1.7.1 Intervju med Bergvik Skog AB	49
5.1.8 Brinova Fastigheter AB.....	50
5.1.8.1 Intervju med Brinova Fastigheter AB	50
5.2 Revisorer.....	51
5.2.1 Willard Möller.....	51
5.2.2 Torbjörn Svensson.....	52
5.3 Företagen som avböjde intervju	54
5.3.1 Investment AB Öresund	54
5.3.2 Korsnäs AB	54
5.4 Kapitelsammanfattning	55
6. Analys	56
6.1 Konflikter mellan aktieägare och borgenärer.....	56
6.2 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning....	57

6.3 Påverkas företagens utdelningspolicy?	60
6.4 Sammanfattning.....	62
7. Slutsats och egna åsikter	63
7.1 Förändringar till följd av IFRS.....	63
7.2 Förändringar av moderföretagens utdelningspolicy	63
7.3 Reflektioner över studiens resultat.....	64
7.4 Förslag till fortsatt forskning.....	65
Källförteckning	66
Bilagor	72

Tabeller

Tabell 1 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning	57
Tabell 2 Resultateffekter koncernerna för år 2004 i MSEK.....	59
Tabell 3 Resultateffekter för koncernerna för år 2005 i MSEK	59
Tabell 4 Sammanställning av påverkan av IFRS.....	62

Figurer

Figur 1 Externredovisningens intressenter	22
Figur 2 Redovisningsregler för koncern	28
Figur 3 Översikt redovisning moderföretag som ingår i en IFRS koncern	28

Förkortningslista

ABL	Aktiebolagslag
BFL	Bokföringslag
BFN	Bokföringsnämnden
BV	Bolagsverket
Ds	Departementsserien
FASB	Financial Accounting Standards Board
FI	Finansinspektionen
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standard
Prop.	Proposition
PRV	Patent- och Registreringsverket
PwC	Öhrlings PriceWaterhouseCoopers
RR	Redovisningsrådet
SOU	Statens offentliga utredningar
SIC	Standing Interpretations Committee
SRF	Sveriges Redovisningskonsulters Förbund
VD	Verkställande direktör
ÅRL	Årsredovisningslag

1. Inledning

De internationella redovisningsreglerna medför olika krav på företagen, bl.a. skall vissa tillgångar värderas till verkligt värde. Samtidigt som företagen skulle upprätta sin första årsredovisning enligt det nya regelverket började nya regler i den svenska aktiebolagslagen att gälla fr.o.m. 1 januari 2006. I detta kapitel förs en problemdiskussion om området utifrån de svenska normgivarnas uppfattningar. Problemdiskussionen mynnar sedan ut i en problemformulering och slutligen i uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenteras avgränsningarna och en disposition av uppsatsens fortsatta upplägg.

1.1 Bakgrund

Sedan den 1 januari 2005 skall noterade företag upprätta sin koncernredovisning i enlighet med det internationella regelverket International Financial Reporting Standards (IFRS). Regelverket är mycket omfattande, vilket medför att kvaliteten i företagens information om IFRS är mycket ojämn, ansåg Carina Edlund, IFRS-specialist på KPMG (KPMG¹ 2005) Vissa tillgångar skall värderas till verkliga värden. Enligt en undersökning av 69 noterade svenska företag, som gjordes av KPMG i början på 2005 medförde de nya reglerna en ökning av företagens egna kapital och resultat. I fastighetsföretaget Hufvudstaden ökade fastigheternas redovisade värde med 4,5 miljarder kronor. I skogsbolaget SCA innebar de nya reglerna en ökning av det egna kapitalet med 8,9 miljarder kronor, och i investmentbolaget Kinnevik medförde marknadsvärderingen av aktieinnehavet en ökning på 5 miljarder kronor. (KPMG² 2005)

Vissa tillgångar har dock inte något marknadsvärde, och det verkliga värdet måste därför uppskattas med hjälp av värderingsmodeller. Sådana beräkningar beror på företagsledningens framtida antaganden, och värdet kan vara väldigt subjektivt. (Ernst & Young¹ 2005, s 9) Moderföretagets redovisning, som numera till följd av de internationella reglerna kan innehålla värdeförändringar, tillhör det kopplade området, vilket innebär, att företagets beskattning följer företagets redovisning. Enbart när det finns uttryckliga skatteregler kan företagen avvika från redovisningen vid beskattningen. Förändringen på redovisningsområdet har medfört att kopplingen mellan beskattning och redovisning måste ifrågasättas. (Thorell 2005, s. 376-377)

Enligt Peter Malmqvist lyfts dolda värden i redovisningen fram, vilket han tycker är en dålig utveckling. I en intervju hänvisar han till fastighetsbubblan som grundades av dolda värden. Malmqvist poängterar skillnaden mellan dolda långsiktiga värden och marknadsvärdering av finansiella instrument. Han tror att företagen kommer att göra allt för att parera svängningarna som uppkommer p.g.a. värdering till verkligt värde. Vidare tycker Malmqvist att den slopade goodwillavskrivningen kan leda till en ny bubbla, och förklarar att priserna i

företagens expansionstider kan bli för höga om avskrivningarna inte längre görs. (Holmquist 2004, s. 18 ff.)

Utvecklingen på redovisningsområdet och förändringar i företagens ägarstruktur i de börsnoterade svenska aktiebolagen har tillsammans med den ökade internationaliseringen bidragit till en språklig och systematisk modernisering av den svenska aktiebolagslagen (ABL). Det är viktigt att ABL är konkurrenskraftig mot regelverk som gäller i andra EU-länder, och naturligtvis måste lagen stämma överens med EG-rätten. (Prop. 2004/05:85 s. 1, 197) Den nu gällande aktiebolagslagen (2005:551) trädde i kraft den 1 januari 2006. 2005 års aktiebolagslag är den sjätte svenska aktiebolagslagen. De föregående lagarna utfärdades 1848, 1895, 1910, 1944 och 1975 (Rodhe, 2002 s 13).

ABL 2005 innehåller en mer enhetlig utformning av olika slag av värdeöverföringar från företaget (Prop. 2004/05:85). Värdeöverföring är ett samlingsbegrepp som även innefattar vinstutdelning från företag. I tidigare lag (1975:1385) användes begreppet ”utbetalning” vilket förknippades med överföringar av pengar. Enligt praxis och doktrin innefattade begreppet ”utbetalning” även vederlagsfria utbetalningar. (Engström, Johansson 2006, s. 40 ff.)

Redovisningen av verkliga värden och den slojade goodwillavskrivningen bidrar till bättre beslutsunderlag för samtliga intressenter. Moderföretagets redovisade fria egna kapital kan förändras i samband med att internationella redovisningsregler används. Denna förändring påverkar styrelsens utdelningsförslag, och moderföretagets utdelningspolicy behöver ses över. (Deloitte³ 2005) ABL innehåller bestämmelser som skall garantera att tillgångar motsvarande moderföretagets bundna egna kapital skall stanna kvar som skydd för dess fortbestånd (Prop. 2004/05:85, s. 369). Reglerna enligt IFRS innebär att det blir svårt att bedöma vad som är fritt resp. bundet eget kapital utifrån redovisningen. Utvecklingen på redovisningsområdet leder till att det är viktigast att en värdeöverföring är försvarlig. (Prop. 2004/05:85, bilaga 11)

1.2 Val av ämne

Vårt val av ämne har till stor del påverkats av föreläsningar i magisterkursen ”Redovisningsrätt” våren 2006. Claes Norberg, som var undervisande professor, belyste vid ett flertal tillfällen skillnaderna mellan IFRS och den svenska lagstiftningen, samt uppmärksammade oss på eventuella problem. Norbergs mycket intressanta undervisning väckte vårt personliga intresse, vilket resulterade i tanken att undersöka området vi studerat närmare.

Artiklar i facktidningar har belyst IFRS under 2005 och 2006 vid flera olika tillfällen och har bidragit till en fördjupning av vår kunskap. Detta väckte våra funderingar om i fall de internationella redovisningsreglerna i samband med de nya reglerna i ABL har påverkat moderföretagets utdelningspolicy.

1.3 Problemformulering

De internationella redovisningsreglerna innebär ett annorlunda synsätt på när värdeförändringar skall redovisas i redovisningen. Reglerna har ett investerarperspektiv och avser att ge så mycket information som möjligt om företagens ekonomiska ställning. Värdeöverföringsregeln i ABL 17:3 är en borgenärsskyddsregel. Regeln är inte direkt kopplad till vad som är realiserad eller orealiserad vinst/förlust utan tar hänsyn till företagets verkliga förmögenhetsställning. (Norberg 2006) Regeln ger inte heller någon vägledning om vad som är fritt respektive bundet eget kapital.

Moderföretagens redovisning kommer även i framtiden ha stor betydelse för bedömningen av dess vinstutdelningar. Med hjälp av regelverket IFRS har företagen blivit mer genomskådliga, och kvaliteten i underlaget som skall ligga till grund för utdelningens storlek har höjts. Utgångspunkten för bestämmande av utdelningens storlek ligger i moderföretagens redovisade egna kapital och är inte längre begränsat till det fria egna kapitalet. Thorell anser i sin uppsats *"Redovisning som grund för vinstutdelning"* att alla värdeöverföringar som inte skadar borgenärerna är tillåtna. (Thorell 2005, s. 394)

När moderföretagen bestämmer vad som kan delas ut behöver de inte längre ta hänsyn till uppdelningen bundet och fritt eget kapital. Däremot måste de ta hänsyn till realiserade och orealiserade vinster/förluster och förhållanden som kan ha inverkan på företagets ekonomiska ställning. (Thorell 2005 s. 394)

För att undersöka huruvida de internationella redovisningsreglerna påverkar moderföretagens utdelningspolicy har vi utgått från följande frågeställningar:

- Påverkar värdering till verkligt värde och slopad goodwillavskrivning företagens resultat?
- Om företagets resultat påverkas, hur påverkas då moderföretagens utdelningsbara medel, faktiska utdelning eller utdelningspolicy?

1 4 Syfte

Syftet är att undersöka om regelverket enligt IFRS har påverkat koncernernas resultat. Vidare undersöker vi om dessa regler i samband med nya regler i ABL påverkat moderföretagens utdelningsbara medel, faktiska utdelning eller utdelningspolicy.

1.5 Avgränsningar

Vi undersöker koncerner som följer regelverket IFRS samt svensk lagstiftning. Vi har valt att inte göra några geografiska begränsningar i vårt val.

1.6 Disposition

Uppsatsen består av totalt sju kapitel. I det första kapitlet beskrivs uppsatsens bakgrund, problemformulering, syfte samt avgränsningar. I kapitel två beskrivs det tillvägagångssätt vi använt oss av för att nå uppsatsens syfte. Vidare ges en kritisk granskning av de källor vi använt oss av, vilket vi anser är viktigt. I det tredje kapitlet beskrivs redovisningsteorins vikt i företagets agerande mot sina intressenter. I det fjärde kapitlet görs det en beskrivning av internationella och nationella normer som är relevanta. Kapitel fem återger empirin som sedan analyseras i det sjätte kapitlet. Slutdiskussionen och slutsatser som dras av analysen och egna reflektioner över studiens resultat återges i det sjunde kapitlet.

- *Kapitel 1: Inledning*

Inledningskapitlet ger läsaren en introduktion i ämnet och motiverar till varför ämnet valdes. Problemformuleringen redogör för våra frågeställningar som sedan mynnar ut i uppsatsens syfte. Kapitlet avslutas med en disposition av uppsatsens fortsatta upplägg.

- *Kapitel 2: Metod*

Detta kapitel beskriver vilka metoder vi använder oss av samt motiverar hur metoderna uppnår uppsatsens syfte. Vi genomför en kvalitativ studie med semistrukturerade intervjuer. Vår övertygelse om att företagets utdelningspolicy förändrats är orsaken till att vi använder oss av en deduktiv ansats.

- *Kapitel 3: Företagens redovisning*

Detta kapitel beskriver de teorier som är relevanta för ämnet. Kapitlet utgår ifrån en beskrivning av redovisningsteorins syn på och vikten av en enhetlig och gemensam referensram. Vidare beskrivs företagets intressenter och deras inflytande på företagets redovisning.

- *Kapitel 4: Internationella och nationella normer*

Detta kapitel redogör för de olika regelverk som är relevanta för ämnet. Utgångspunkten utgör vilka redovisningsregler som är tillämpliga för noterade företag. Därefter beskrivs de viktigaste förändringarna som beror på införandet av de nya reglerna och appliceras till den nya ABL och dess förändringar. Som fördjupning av den teoretiska kunskapen intervjuades två experter och en analytiker och informationen som erhöles redovisas i detta kapitel.

- *Kapitel 5: Empiri*

I detta kapitel redogör vi för den empiriska studien där respondenterna svarade på frågorna i intervjuguiderna. Vi sammanfattar även relevant information från företagets koncern- och årsredovisningar. Vidare redogörs för information från de två företag som avböjt intervju, men som ändå ger oss sådan information som är av intresse för vår studie i ämnet.

- *Kapitel 6: Analys*

I detta kapitel analyserar vi det empiriska material som samlats in genom intervjuer och studier av koncern- och årsredovisningarna. Analysen som görs kopplas till kapitel tre och fyra.

- *Kapitel 7: Slutdiskussion*

I detta kapitel presenteras de slutsatser och reflektioner som vi drar av analysen. Vi ger även förslag på fortsatt forskning.

1.7 Kapitelsammanfattning

Sedan den 1 januari 2005 skall de noterade företagen upprätta sin koncernredovisning enligt IFRS. Vissa tillgångar värderas numera till verkligt värde och beräknas med hjälp av värderingsmodeller, och tillgångar i balansräkningen kan innehålla orealiserade värdeförändringar. Utvecklingen på redovisningsområdet har bidragit till förändringen i den svenska ABL, bl.a. har begreppet värdeöverföring införts, som även innefattar vinstutdelning. Det nya regelverket bidrar till bättre beslutsunderlag för samtliga intressenter. Vårt intresse för ämnet väcktes av Claes Norberg som undervisade i Redovisningsrätt. Facktidningar som har bidragit till en fördjupning av vår kunskap har väckt funderingar kring uppsatsens tema. De internationella reglerna har ett investerarperspektiv, och reglerna i den svenska ABL är till skydd för samtliga intressenter. Reglerna kan komma i konflikt med varandra. Vårt huvudsyfte är att undersöka om de internationella reglerna påverkar företagens resultat eller moderföretagens utdelningsbara medel, faktiska utdelning eller utdelningspolicy.

2. Metod

I detta kapitel redogör vi för den metod som används i arbetet. Med metod avses det tillvägagångssätt som uppsatsskrivarna valt. I en studie finns det ett antal metodval att ta ställning till. I detta kapitel redogör vi för olika val som vi ställts inför och motiverar de val vi har gjort. Detta följs upp med hur det empiriska materialet samlats in. Kapitlet avslutas med källkritiska aspekter.

2.1 Referensram och vetenskapligt förhållningssätt

En personlig referensram är någonting som alla människor har, och denna referensram består av människors erfarenheter, värderingar och föreställningar. En människas referensram ligger till grund för de tolkningar och bedömningar som en människa gör. (referensram)

Med vetenskapligt förhållningssätt menas det sätt på vilket någon tar sig an ett ämne och vilka vetenskapliga ideal som ligger till grund för arbetet. Det finns bl.a. följande två olika vetenskapliga förhållningssätt, nämligen det hermeneutiska och det positivistiska förhållningssättet. Hermeneutiken är en vetenskaplig inriktning som studerar, tolkar och försöker förstå verkligheten, medan positivismen utgår ifrån ett redan befintligt antagande som sedan undersöks i olika empiriska studier. (Patel, Davidson 1994, s. 23)

Vårt arbete är präglad av det positivistiska förhållningssättet eftersom vi på förhand trodde att införandet av de internationella redovisningsreglerna samt ändringarna i ABL skulle leda till förändringar i moderföretagens utdelningspolicy. För att få bekräftat eller vederlagt vår tanke om att utdelningspolicyn påverkas av de internationella redovisningsreglerna, genomförde vi en empirisk studie.

2.2 Normativ eller deskriptiv utformning

En undersökning kan vara antingen normativ eller deskriptiv. En normativ undersökning är av problemlösande och förbättrande karaktär, medan en deskriptiv undersökning är beskrivande och förklarande. För att komma fram till om studien är normativ eller deskriptiv kan det vara lämpligt att ställa sig frågan: Är syftet med undersökningen att komma fram till hur någonting *bör* vara eller att illustrera hur någonting *är*? (Artsberg 2003, s. 23-24, 31)

Utifrån denna fråga kan denna uppsats sägas ha en deskriptiv utformning, då vi vill beskriva och skapa förståelse för det problem vi undersöker och inte har för avsikt att försöka förbättra något problem, eller komma på nya lösningar, vilket är fallet om studien har en normativ utformning.

2.3 Induktiv eller deduktiv ansats

När en studie görs, för att få en uppfattning om verkligheten, finns det olika alternativa ansatser. Ett sätt är att utgå ifrån redan befintliga teorier för att sedan undersöka huruvida dessa teorier stämmer överens med verkligheten. Identifiera problem i verkligheten, som leder till frågeställningar, vilka besvaras och förklaras genom att en teori hittas, är ett annat alternativ. Dessa ansatser kallas deduktiv och induktiv ansats (Artsberg 2003, s. 31)

Den induktiva ansatsen går från empiri till teori, och syftar till att bygga upp ny teori. Utgångspunkten i den induktiva ansatsen är empirin som studeras utan förväntningar eller förutfattade meningar för att möjliggöra skapande av ny teori, utifrån den insamlade informationen. (Jacobsen 2002, s. 34-35) Kritik mot den induktiva ansatsen är att den sällan bygger på samtliga möjliga observationer. (Eriksson, Wiedersheim-Paul 2001, s. 200)

En deduktiv ansats har sin utgångspunkt i redan befintlig teori, som testas för att förstärkas, omkullkastas, tillämpas eller utvecklas. (Artsberg 2005, s. 31) Kritiken av den deduktiva ansatsen består främst i att datainsamlingen kan präglas av de uppfattningar, som den som genomför studien, redan har. Detta kan medföra att undersökaren undermedvetet letar efter information som stödjer dessa uppfattningar. (Jacobsen 2002, s. 34-35)

Vi studerade relevanta statliga offentliga utredningar (SOU) samt propositioner (prop.) i ämnet. Dessa förarbeten, tillsammans med experters synpunkter som framkom i ekonomiska och juridiska tidskrifter, och de kunskaper vi har fått genom vår utbildning, påverkade vår syn på effekterna av de internationella redovisningsreglerna. Efter att vi läst de valda företagens årsredovisningar konstaterade vi effekter på resultat och eget kapital p.g.a. dessa regler. Av denna anledning, valde vi, att utgå ifrån en deduktiv ansats, då vi redan på förhand hade en teori om, att förändringen i resultat och eget kapital även påverkade moderföretagens utdelningspolicy.

2.4 Kvalitativ eller kvantitativ undersökning

Det finns två olika typer av undersökningsmetoder, den kvalitativa och den kvantitativa metoden. De olika undersökningsmetoderna lämpar sig olika väl för att belysa skilda frågor och problemformuleringar. (Jacobsen 2002 s. 138)

Den kvalitativa undersökningsmetoden används genom insamling av text och lämpar sig väl, då den som genomför studien har liten kunskap om ämnet, och vill få fram mycket information om några enstaka frågor. Syftet med den kvalitativa metoden är i första hand att skapa förståelse, och inte att förklara. Den kvalitativa metoden ger en detaljerad och djup förståelse av det problem som studeras, samt hjälper till att få fram hur människor tolkar och upplever en viss situation. (Jacobsen 2002, s. 137-138, 145) Den kvalitativa undersökningen sker vanligtvis

genom samtal och intervjuer, vilket bidrar till en närhet mellan de parter som deltar i studien. Öppenheten i samtal och intervjuer minskar risken för styrd och nyanserad information. Om en kvalitativ studie leder till alltför detaljerad information kan det vara svårt att dra generella slutsatser vilket leder till att flexibiliteten i informationen kan bli lidande. En kvalitativ undersökning tar ofta mycket tid i anspråk och är väldigt resurskrävande vilket är en nackdel med denna metod. Att genomföra djupgående intervjuer kan ta lång tid och inkluderar ofta flera personer. (Seymour 1992, s. 45; Jacobsen 2002, s. 142, 145-146)

Den kvantitativa undersökningsmetoden är inte lika formaliserad som den kvalitativa metoden. Kvantitativ undersökningsmetod används med fördel, när den som genomför studien har god kunskap om ämnet som undersöks, och vill försöka generalisera genom att pröva olika teorier. (Seymour 1992, s. 36) Kvantitativ undersökningsmetod standardiserar informationen vilket gör den lättare att behandla, och därför inte heller lika resurskrävande som den kvalitativa metoden. Resultatet av en kvantitativ studie kan ge högre reliabilitet än en kvalitativa studie eftersom data samlas in från flera enheter. Slumpmässiga fel undviks genom att en större mängd respondenter undersöks, och resultatet kan därmed mera tillförlitligt generaliseras till en population genom att den externa tillförlitligheten är större. En nackdel med den kvantitativa undersökningsmetoden är att resultatet kan bli missvisande genom att frågorna är standardiserade och har givna svarsalternativ, vilket kan ge en något ytlig information. (Jacobsen 2002, s.150)

Vi genomförde en kvalitativ studie då vi ansåg att den lämpade sig väl för vårt syfte, att erhålla djupa och nyanserade fakta och information genom vår empiriska studie. Vi ansåg att vi inte hade tillräckliga förkunskaper att genomföra en tillräckligt givande kvantitativ studie. Vi trodde dessutom att vi troligen hade gått miste om viktig och värdefull information om vi hade valt en kvantitativ studie med givna och standardiserade svarsalternativ.

2.5 Val av respondenter

Vår avsikt från början var att fokusera på koncerner vars moderföretag är noterade på den svenska börsen samt att intervjua revisorer från landets största revisionsbyråer. Svårigheten med att få personer att ställa upp till intervjuer, ledde till att vi även intervjuade två företag, som inte är noterade på den svenska börsen, men som följer de internationella reglerna. De flesta tillfrågade revisionsbyråerna avböjde en intervju av tidsskäl. Dessutom ansåg två revisionsbyråer att undersökningen låg fel i tiden och att ämnet var för tidigt att utvärdera. Två företag avböjde en intervju med skäl som vi valde att återge i empirin, eftersom vi ansåg att dessa var intressanta för uppsatsen. Vi genomförde intervjuer med sju ekonomichefer och en redovisningschef på de företag som vi studerade och samtalade även med ytterligare två ekonomichefer, som avböjde intervju men som per telefon ändå gav oss intressant information. Vidare intervjuade vi två revisorer från olika revisionsbyråer.

För att fördjupa vår teoretiska kunskap i ämnet, intervjuade vi två experter och en analytiker, som hade sådan kunskap och kompetens i vårt ämne. Denna information återger vi i kapitel fyra som beskriver internationella och nationella normer (se 4.4)

Företagen vi studerade var SCA, Bergvik Skog, Heba Fastigheter AB, Kungsleden, Brinova samt tre företag som önskade att vara anonyma. Företagen valdes ut för att de följer regelverket enligt IFRS, samt den svenska ABL. Vidare fokuserade vi våra intervjuer på företag som är skogsbolag, investmentbolag samt fastighetsförvaltande företag, där vi såg större förändringar genom att de hade sådana tillgångar som berördes av värderingsregler enligt IFRS. Vi undersökte olika typer av företag, då vi inte på förhand visste om de internationella redovisningsreglerna innebar samma förändring på olika typer av företag. Antalet företag bedömde vi var en lämplig mängd utifrån den tid vi hade till vårt förfogande, dels då vi trodde att det var tillräckligt många för att vi skulle kunna se mönster och tendenser i de svar vi erhöll. Företagen som avböjde intervju, men som ändå gav intressant information för vår studie, var Korsnäs AB och Investment AB Öresund De två revisorerna kom från revisionsbyråerna Deloitte och SET Auktoriserade Revisorer.

De tre experterna hade sådan kunskap i ämnet som gjorde, att de i allra högsta grad ansågs kunna tillföra vår studie intressant och relevant information. Experterna var professor Claes Norberg, professor Per Thorell samt chefsanalytiker Peter Malmqvist.

2.6 Datainsamling

De data som används i en studie kan delas in i två olika kategorier, primärdata och sekundärdata. (Lundahl, Skärvad 1999, s.115) Primärdata är sådan information som utredaren själv samlar in direkt ifrån källan. Denna information samlas in genom att utredaren vänder sig direkt till den primära informationskällan. Vanligtvis samlas primärdata in genom intervjuer eller frågeformulär. (Artsberg 2003, s. 45) Sekundärdata är sådan typ av information som utredaren inte själv har samlat in direkt ifrån källan. Dessa data är tidigare insamlad av någon annan person i ett annat syfte. Sekundärdata kan bestå av information från webbplatser, artiklar, litteratur eller årsredovisningar. (Artsberg 2003, s. 45)

I vårt arbete använde vi oss av såväl primärdata som sekundärdata. Våra primärdata bestod av svaren från företagsrepresentanterna, revisorerna och de sakkunniga experterna. De flesta intervjuerna skedde per telefon p.g.a. tidsbrist och brist på ekonomiska resurser då merparten av respondenterna befann sig i Stockholm.

Våra sekundärdata bestod av de studerade företagens årsredovisningar samt information från företagens hemsidor, och bestod även av ekonomiska och juridiska artiklar samt litteratur. Dessa data gav oss grundläggande information om reglerna i IFRS, om förändringen av kapitel 17 och 18 i ABL och den huvudsakliga anledningen till och syftet med förändringen, samt övrig ekonomisk information som krävdes för att kunna genomföra hela arbetet.

2.7 Intervjuteknik

Intervjuerna som genomfördes, var semistrukturerade, vilket innebar, att det fanns en genomarbetad intervjuguide som låg till grund för intervjuerna, men som gav ett visst utrymme för respondenterna att svara fritt och formulera svaren på ett personligt sätt. En semistrukturerad intervju ger undersökaren utrymme att ställa följdfrågor på det som respondenten har svarat. (Bryman, Bell 2005, s. 363)

Personliga intervjuer är fördelaktiga genom att undersökaren kan se respondenten och på så sätt avläsa ansiktsuttryck och kroppsspråk. Att utveckla och förklara innebörden i en fråga underlättar vid personlig intervju. Nackdelen med personliga intervjuer är att de är tidskrävande och tillgängligheten minimerar utbudet av respondenter. (Eriksson, Wiedersheim 2001, s. 85)

Telefonintervjuer är billigare och tar mindre tid i anspråk än personliga intervjuer. Telefonintervjuer kan vara att föredra då undersökaren inte påverkar respondenten genom sin närvaro. De faktorer som kan påverka respondenterna beskrivs närmare under avsnittet intervjukritik (2.8.2). Nackdelar med telefonintervjuer är att bortfallet av respondenter vanligtvis är större än vid personliga intervjuer, och undersökaren går miste om möjligheten att använda sig av visuella hjälpmedel. (Bryman, Bell 2005, s.140-141)

I möjligaste mån genomfördes personliga intervjuer med de respondenter som bodde i vårt närområde. Avsikten med intervjuerna var att ge respondenterna ett visst utrymme att svara fritt på frågorna, efter den på förhand sammanställda intervjuguiden (se Bilaga 2 och 3). Vi var båda närvarande vid samtliga intervjuer och förde anteckningar. Efteråt gick anteckningarna noggrant igenom, gemensamt, för att öka tillförlitligheten i svaren.

2.8 Källkritik

Det är av stor vikt att de data som samlas in, primär- eller sekundär-, kritiskt granskas. Frågor som bör ställas är: Var kommer uppgifterna ifrån, vem har samlat in dem, hur trovärdiga är dem och vilka fel eller brister kan förekomma? (Rienecker, Jörgensen 2002, s. 143)

Den kritik som kan riktas mot våra primär- och sekundärdata samt informationens validitet och reliabilitet diskuteras i följande avsnitt.

2.8.1 Kritik mot primär- och sekundärdata

Problem med primärdata kan vara när undersökningen resulterar i svar som inte är entydiga och absoluta, vilket leder till att undersökaren måste tolka de insamlade svaren. Genom våra studier innehar vi viss kunskap och vissa förutfattade

meningar, och det kan föreligga en risk att vi har tolkat in mer i svaren på intervjuerna än det finns grund för.

Det föreligger alltid en risk att sekundärdata som samlas in är subjektiv, vilket måste beaktas vid användningen av denna information. Att vara medveten om subjektiviteten i källorna och ta hänsyn till varför dessa skrivits, av vem samt i vilket syfte är viktigt vid användandet av informationen. De artiklar samt den litteratur vi har använt oss av är med stor sannolikhet präglade av författarnas åsikter. Subjektivitet i den sekundärdata som användes i studien försökte vi att ta hänsyn till under uppsatsskrivandets gång.

2.8.2 Intervjukritik

Vid genomförandet av intervjuer kan olika effekter förekomma som gör att det insamlade materialet blir snedvridet eller påverkat. Intervjuareffekten kan vara negativ för en studie och innebär att respondenter påverkas av undersökarens sätt att uppträda. De faktorer som påverkar respondenten kan vara språkbruk, kroppsspråk, utseende och minspel. Vid telefonintervjuer är intervjuareffekten inte så påtaglig som vid personliga intervjuer, då respondenten inte har möjlighet att se undersökaren. (Bryman, Bell 2005, s. 140-141; Eriksson, Wiedersheim 2001, s. 85) Intervjuerna som genomfördes i vår studie innefattade både personliga intervjuer samt telefonintervjuer, vilket kan ha påverkat resultatet genom att respondenternas situation skiljde sig åt.

2.9 Validitet och reliabilitet

Validitet betyder relevans och giltighet, och mäter huruvida det som avses att mätas i en undersökning, och det som faktiskt mäts i studien, överensstämmer. (Artsberg 2003, s. 170) Validitet definieras som "frånvaron av systematiska mätfel" (Körner, Wahlgren 2002, s. 22). Hög validitet kännetecknas av att svaren som samlats in från några få utvalda personer går att generalisera, och gäller för den population som undersökningen har för avsikt att undersöka (Seymour 1992, s. 42). Genom att vi genomförde en kvalitativ studie i form av semi-strukturerade intervjuer hade vi möjlighet att förtydliga frågorna om det skulle ha uppstått missförstånd, vilket får anses ha givit studien en högre validitet.

Reliabilitet betyder tillförlitlighet och trovärdighet och innebär att det måste gå att lita på att en undersökning är korrekt utförd. En studie bör vara genomförd med sådan noggrannhet att det slumpmässiga inflytandet blir så litet som möjligt. (Seymour 1992 s. 42) Vad som kännetecknar en undersökning med hög tillförlitlighet är, att samma metod och mätinstrument i en datainsamling ger samma resultat, oberoende av vem som utför undersökningen (Eriksson, Wiedersheim-Paul 2001, s.40). För att öka reliabiliteten i vår undersökning och minska risken för missförstånd och feltolkningar, var båda undersökarna närvarande vid samtliga intervjuer. Det insamlade materialet bearbetades noggrant i direkt anslutning till intervjuerna, då informationen fortfarande var färsk i minnet.

2.10 Kapitelsammanfattning

Arbetet har en positivistisk prägel, då vi på förhand trodde att de internationella redovisningsreglerna och förändringarna i ABL skulle leda till förändringar i företagen. Uppsatsens utformning är deskriptiv, då syftet är att beskriva och skapa förståelse, för problemet som undersökts. Då vi redan på förhand antog, att de förändringar som vi kunnat se i koncernernas resultat och egna kapital även skulle påverka moderföretagens utdelningspolicy, valde vi en deduktiv ansats.

För att erhålla djup och nyanserad information i vår empiriska studie, genomförde vi en kvalitativ studie. Det empiriska materialet samlades in genom öppna semi-strukturerade intervjuer med respondenterna där båda författarna var närvarande, för att minska risken för missförstånd och feltolkningar. Vi försökte att förhålla oss kritiska till de data som samlades in, genom att ta hänsyn till subjektiviteten i denna information.

3. Relevanta teorier

Det här kapitlet inleds med en kort presentation av redovisningens huvudsakliga syfte. Redovisningen skall förmedla ekonomisk information till sina intressenter som på olika sätt påverkar företagets externa redovisning. Vidare förs en diskussion om förväntningar på företaget och företagets ansvar gentemot sina intressenter. Kapitlet avslutas med en redogörelse för teorier om utdelningspolicy och utdelning.

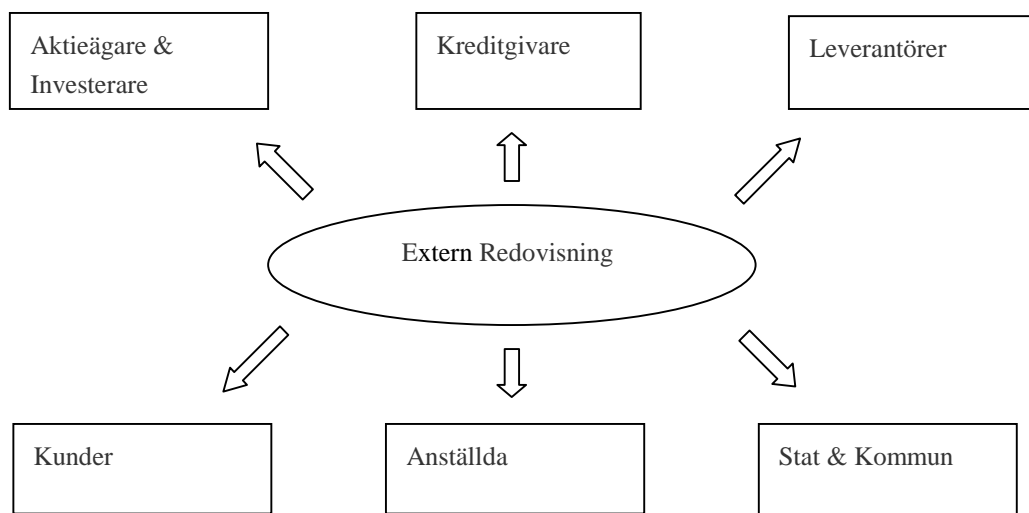
3.1 Redovisningsteorin

I slutet på 1960-talet och början på 1970-talet utvecklades referensramar som skulle vara utgångspunkten för formuleringen av nya redovisningslösningar i framtiden (Artsberg 2005, s. 74). I engelskspråkiga länder kallades dessa föreställningsramar för *Conceptual Frameworks for Financial Reporting*, och var avsedda att skapa en enhetlig, grundläggande och gemensam referensram. De utgjorde utgångspunkten vid skapandet av redovisningsrekommendationer och redovisningsnormer. (Nilsson, Stellan 2005, s. 18) Att skapa teoretiskt konsekventa rekommendationer kräver stora resurser. En utarbetning av egna standarder är tidsmässigt dyr och avkastningen mycket osäker, ansåg Sven-Erik Johansson i en artikel i tidningen Balans (12/91, s. 25).

Enligt teorin är redovisning affärslivets finansiella språk, som skall förmedla ekonomisk information till beslutsfattare och då huvudsakligen aktieägare (Westermarck 2005, s. 15). Redovisning är ingen exakt vetenskap och kan inte stödjas utifrån en allmän teori (Sandin 1996, s. 21). Redovisningsteorin ställer krav på att företaget har kontroll över resursen (Nilsson, Stellan 2005, s. 21).

3.2 Redovisningens intressenter

Alla de individer, grupper och organisationer som i något avseende har en utbytesrelation med ett företag kallas företagets intressenter (Bruzelius, Skärvad 2000, s. 73). Relationernas karaktär beror på intressenternas olika intressen som omfattar mål, värderingar, önskningar, förväntningar, motiv och böjelser. Dessa värderingar påverkar en persons agerande på ett visst sätt i stället för ett annat. (Morgan 1999, s. 181) Företaget måste ta hänsyn till dessa krav för att kunna upprätthålla legitimiteten gentemot alla aktörer. Intressentteorins syfte är att optimera verksamhetens relationer. (Nygaard, Bengtsson 2002, s. 160) Följande intressenter kan urskiljas:

Figur 1 Externredovisningens intressenter

Statliga och kommunala myndigheter använder den externa redovisningen för att fastställa beskattningsunderlag, och som underlag för diverse statistik. Kreditgivare och leverantörer tar reda på verksamhetens betalningsförmåga med hjälp av redovisningens information. För kunden är det viktigt att veta, att de beställda varorna levereras. Företagens anställda måste ha tillgång till relevant information för att kunna realisera dess inflytande och medbestämmande. Dessutom skapar informationen engagemang och ger incitament. Aktieägare och investerare använder informationen som underlag för beslut samt för bedömning av företagets förmåga att lämna utdelning. (SOU 1994:17, s. 121)

Intressenter har olika anspråk på grund av tidigare avtal med företag, och förväntningar på ett visst ekonomiskt utbyte. Att anspråken inte åsidosätts samt möjligheten att avgöra om företagets fortbestånd är viktigt för intressenterna. Det ömsesidiga beroendeförhållandet mellan företag och dess intressenter kan påverka utformningen av redovisningen. Av naturliga skäl är aktieägarnas och investerarnas förhoppning att de insatta resurserna i företagen ökar i värde. (SOU 1994:17, s. 121) Företag skall sträva efter en maximering av utdelningen till aktieägare (Eitman, Stonehill och Moffett 2001, s. 7).

Företag har olika typer av ansvar gentemot sina intressenter. Ansvaret kan vara ekonomiskt, juridiskt, etiskt eller mänskligt. (Nygaard, Bengtsson 2002, s. 161) Aktieägare och investerare behöver relevant och tillförlitlig information för att kunna göra sina investeringsbeslut. Lämna företagen information som är oriktig och inte tillförlitlig är risken stor, att investerarna fattar felaktiga beslut, och deras insatta resurser ”stödjers” ineffektiva verksamheter. Kontinuerliga fel kan leda till skadliga ekonomiska konsekvenser. (SOU 1994:17, s. 123)

Ur ett samhällsperspektiv behöver informationen som företagets redovisning ger inte uppfattas som lika värdefull av de olika intressenterna. Redovisning får en fördelningspolitisk dimension eftersom vissa är bättre än andra på att allokera sina resurser. En ytterligare fördelningspolitisk konsekvens är att företagen använder

redovisad vinst som grund för bl.a. utdelning till aktieägare. (Westermark 2005, s. 16)

3.3 Kritik av intressentteorin

Intressentmodellen återspeglar företagets relationer vid en viss tidpunkt samtidigt som olika resonemang kring ämnet diskuterar företagets långsiktiga utveckling. Den växande konkurrensen medför att företagen är tvungna till en snabb anpassning till eventuella förändringar, vilket medför en ständig översyn av deras relationer till de olika intressenterna. Vidare kritiserar intressentmodellen för att de använda beskrivningsteknikerna ger en falsk bild av verkligheten. De olika cirklar som symboliserar olika intressenter ger åskådaren skenet av att alla intressenter har lika stort inflytande på företaget. I dagsläget anses dock företagen vara väldigt medvetna om de olika beroendeförhållandena till sina intressenter. (Ljung, Nilsson, Olsson 1998, s. 304 ff.) Intressentmodellen företräder en grundsyn att företaget skall finna lösningar som kan överbrygga ägarintressen och löntagarintressen. Därmed anses att denna modell förespråkar en harmonisyn. (Bruzelius, Skärvad 2000, s.81)

3.4 Teorier om utdelning och utdelningspolicy

I en undersökning av John Lintner (1956, s. 97-113) framgår att styrelsen tog hänsyn till långsiktiga utdelningsmål när den faktiska utdelningen bestämdes. Vidare kunde en resultatförändring leda till en ändring av företagets faktiska utdelning om förändringen var bestående. Lintner baserade sin undersökning på att företagets intressenter föredrog en stabil utdelningsnivå. Hans modell baserades på att moderföretag alltid höll sig till den utformade utdelningspolicy, och att den faktiska utdelningen för påföljande året utgjorde en konstant del av vinsten per aktie. Därmed borde den faktiska utdelningen justeras varje gång när resultatet ändrades, vilket inte var fallet, då intressenterna föredrog en stabil utdelningsutveckling.

I en artikel av Miller och Modigliani (1961, s. 411-433) framgår att moderföretagens utdelningspolicy inte hade något samband med företagets värde. Antagandet baserades på en perfekt kapitalmarknad där inga avgifter, skatter, o.s.v. existerade och där samtliga intressenter hade tillgång till samma information och full kunskap om företagets investeringsprogram och den framtida vinsten. Investerarnas främsta intresse var att maximera sin förmögenhet. Vidare ansåg Miller och Modigliani att ett moderföretags utdelningspolicy var beroende av företagets investeringspolicy eftersom värdeförändringen styrdes av investeringar.

3.5 Kapitelsammanfattning

Förutom aktieägarna har även ett flertal andra intressenter behov av företagets redovisning som enligt redovisningsteorin förmedlar ekonomisk information. Företagets olika intressenter har ingått avtal med företaget som medför förväntningar på ett visst ekonomiskt utbyte. Det är viktigt att dessa anspråk inte åsidosätts. Intressenterna använder företagets information som underlag för beslut samt bedömer företagets fortbestånd. Investerarna förutsätter att informationen de får av företaget är relevant och tillförlitlig så att de inte fattar felaktiga beslut. Företaget har därmed olika typer av ansvar som skall förhindra skadliga ekonomiska konsekvenser. Teorier kring utdelning och utdelningspolicy beskriver hur olika faktorer i ett företag hänger samman.

4. Internationella och nationella normer

I detta kapitel presenteras de internationella och nationella normerna som är av betydelse för företag som upprättar sin koncernredovisning enligt IFRS. Det ges en kortfattad beskrivning av de internationella standarder som berör de i uppsatsen beskrivna fallföretagen mest. Därefter redogörs för de svenska reglerna och dess betydelse i samband med upprättandet av företagets koncernredovisning och en beskrivning av utdelningsreglerna i ABL där försiktighetsprincipen är avgörande. En princip som inte tillskrivs samma värde i de internationella reglerna. Avslutningsvis presenteras den teoretiska kunskap som erhöles vid intervjuer med experterna och analytikern.

4.1 Normgivande organ och deras regelverk

Den 19 juli 2002 utfärdade Europaparlamentet och rådet en förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder den s.k. IAS-förordningen. Noterade företag är sedan den 1 januari 2005 skyldiga att utarbeta och framställa sina koncernredovisningar enligt IAS- och IFRS-standarder. Dessutom måste företagen ta hänsyn till tolkningsuttalanden från akutgruppen International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) och dess föregångare Standing Interpretations Committee (SIC). (Fagerström, Lundh 2005, s. 9)

Reglerna för noterade företag fastställs av International Accounting Standards Board (IASB). IASB är en internationell privat organisation som grundades 1973 under namnet International Accounting Standard Committee (IASC). IASB verkar för att förbättra och harmonisera redovisningsprinciper världen över. (Westermarck 2005, s. 21) Sverige har valt att direkt översätta IASCs föreställningsram. IASCs föreställningsram är en imitation av Financial Accounting Standards Boards (FASB) som är den amerikanska normgivaren. (Kenny & Larsson 1993, s. 531-554)

De internationella redovisningsreglerna har infogats i svensk redovisningsrätt via EG-rätten. Varje standard implementeras enskilt efter beslut av EU genom ett antagande av en EU förordning. I Sverige anpassas lagstiftningen till de internationella reglerna i takt med att EU:s förordningar antas, i syfte att utjämna skillnaderna mellan de internationella och de svenska reglerna. (Fagerström, Lundh 2005, s. 9-10)

Syftet med IAS-förordningen är att:

[...] bidra till att skapa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv kapitalmarknad, dels vara att förstärka den fria rörligheten för kapital på den inre marknaden och skapa förutsättningar för företag i gemenskapen att konkurrera på lika villkor om tillgängliga finansiella resurser på såväl gemenskapens kapitalmarknader och de globala kapitalmarknaderna. (SOU 2003:71, s. 73)

Sedan hösten 2003 driver IASB och FASB ett gemensamt projekt om hur företagens finansiella rapporter skall upprättas. Syftet med projektet är att öka användbarheten av informationen som återfinns i de finansiella rapporterna samt att öka jämförbarheten mellan regelverken. (Hällefors 2006, s. 40 ff.) Trots att företagen inom unionen skall utföra sina ekonomiska rapporter enligt reglerna i IASB, kan skillnader uppkomma som förklaras av sociala, ekonomiska och legala olikheter. Dessa olikheter ligger till grund för nationella krav på redovisningen. (Westermarck 2005, s. 27)

För IASB står årsredovisningen i fokus. IASB lägger stor vikt vid att ange syftet med de finansiella rapporterna som ingår i årsredovisningen. (Westermarck 2005, s. 27)

De finansiella rapporterna skall ge en rättvisande bild av företagets finansiella ställning, finansiella resultat och kassaflöden. En korrekt tillämpning av IAS, jämte ytterligare upplysningar när så erfordras, resulterar i praktiskt taget samtliga fall i finansiella rapporter som ger en rättvisande bild av företagets finansiella ställning. (IAS 1 p. 10)

Företagens årsredovisning skall huvudsakligen utgöra ett underlag för ekonomiska beslut. En årsredovisning måste vara begriplig, relevant, tillförlitlig och jämförbar för användarna som antas ha en rimlig kompetens om affärsverksamhet, ekonomi och redovisning. Informationen skall kunna användas som beslutsunderlag. Ett krav är att information om transaktioner och andra händelser återges på ett korrekt vis. (Fagerström, Lundh 2005, s. 14)

4.2 Standarderna som berör våra fallföretag mest

Vi har studerat årsredovisningar och intervjuat personer från fastighetsbolag, skogsbolag och investmentbolag vars största tillgångsslag är förvaltningsfastigheter, biologiska tillgångar, goodwill och finansiella instrument. Då det internationella regelverket är mycket omfattande har vi begränsat oss till en redogörelse av de internationella standarder som berör sådana tillgångar.

4.2.1 IAS 36 Nedskrivningar

Syftet med IAS 36 är att säkerställa att tillgångar inte redovisas till ett högre värde än återvinningsvärdet. Med för högt värde på en tillgång menas att det redovisade värdet överstiger nuvärdet av det inbetalningsöverskott som tillgången förväntas ge upphov till. Standarden beskriver också återförings- och upplysningskrav avseende tidigare nedskrivna tillgångar. (IAS 36 p. 1)

Enligt IFRS 3 p. 55 skall goodwill inte längre skrivas av och i stället nedskrivningsprövas minst en gång per år. Enligt IAS 36 p. 9 skall goodwill prövas vid varje balansdag om tillgången har minskat i värde och i så fall beräkna det nya återvinningsvärdet. Enligt punkten 10 b skall tillgången nedskrivningsprövas varje år oavsett om det föreligger en indikation att tillgången minskat i värde eller ej.

4.2.2 IAS 39 Finansiella instrument

Tidigare lämnades upplysningar om finansiella instrument enligt RR 27 som är den svenska motsvarigheten till IAS 32. I IAS 39 är grundtanken att finansiella instrument skall värderas till verkligt värde eller marknadsmässigt värde som det också kallas. IAS 39 har fått införas utan krav på justering av jämförelseårets data. (Malmqvist 2005, s. 12)

IAS 39 innebär ny klassificering av finansiella tillgångar och skulder. Den nya klassificeringen ligger till grund för redovisningen och värderingen av de finansiella instrumenten och bestämmer hur värdeförändringar skall redovisas. Enligt IAS 39 delas de finansiella tillgångarna in i fyra olika kategorier och de finansiella skulderna delas in i två olika kategorier. Kategorin på den finansiella tillgången eller skulden styr hur värderingen skall ske. Klassificeringen av ett finansiellt instrument avgörs utifrån instrumentets innebörd och inte utifrån den juridiska formen.

4.2.3 IAS 40 Förvaltningsfastigheter

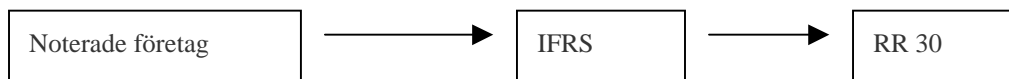
En förvaltningsfastighet är en fastighet, mark eller byggnad – eller del av en byggnad – eller båda, som ägs i syfte att generera hyresinkomster eller värdestegring (IAS 40 p. 3). Enligt IAS 40 har företagen möjlighet att värdera till verkligt värde eller till anskaffningsvärde. (IAS 40 p. 24) Ett viktigt krav vid värderingen är dock att alla förvaltningsfastigheter värderas enligt samma metod, vilket är en förutsättning för att jämföra olika förvaltningsföretag. Värdeförändringar måste redovisas i resultaträkningen vid varje rapporttillfälle. Enligt Fagerström och Lund kan svängningar i resultatet leda till att kassaflödet får en viktigare roll vid bedömningen av lönsamheten i företagen. (2005, s. 272-275)

4.2.4 IAS 41 Biologiska tillgångar

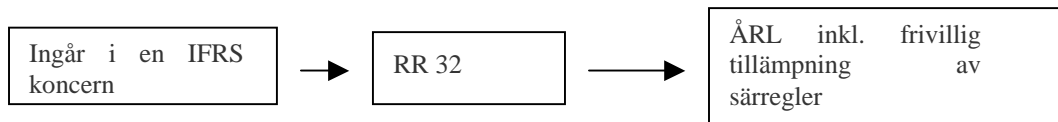
IAS 41 anger principer för redovisningen av företagens biologiska tillgångar såsom skogs- och jordbruk. Denna standard reglerar dessutom utformningen av finansiella rapporter och upplysningar rörande skogs- och jordbruk. IAS 41 har ingen tidigare motsvarighet i Sverige då värderingen i IAS 41 sker genom verkliga värden. Biologiska tillgångar skall redovisas till verkligt värde efter avdrag för uppskattad försäljningskostnad. Om företaget inte på ett tillförlitligt sätt kan redovisa de biologiska tillgångarna till verkligt värde, skall de värderas till anskaffningsvärdet minus eventuell ackumulerad avskrivning eller nedskrivning. Förändring i verkligt värde på den biologiska tillgången skall ingå i periodens resultat. Vid verkligtvärderedovisning, måste ett företag löpande uppdatera den biologiska tillgångens redovisade värde, så att det överensstämmer med verkligt värde.

4.3 Nationella regler och lagar

Företag som upprättar sin koncernredovisning i enlighet med IFRS måste även tillämpa vissa bestämmelser i ÅRL samt RR 30 ”Kompletterande redovisningsregler för koncerner” vid upprättande av koncernredovisningen. Moderföretag som upprättar sin koncernredovisning i enlighet med IFRS måste tillämpa RR 32 ”Redovisning för juridiska personer”. (Edlund, Kyrö 2005 s. 22 ff.) Vidare måste samtliga svenska företag följa aktiebolagslagen där vinstutdelningen regleras.

Figur 2 Redovisningsregler för koncern (Edlund, Kyrö 2005, s. 25)

Figur 3 Översikt redovisning moderföretag som ingår i en IFRS koncern (Edlund, Kyrö 2005, s. 25)

4.3.1 RR 32 Redovisning för juridiska personer

En finansiell rapport i moderföretaget skall hålla samma kvalitet som rapporteringen för koncerner. För att upprätthålla detta krav är huvudregeln i RR 32 att juridiska personer, vars värdepapper är noterade på en svensk börs eller auktoriserad marknadsplats, skall tillämpa de IFRS som även tillämpas i koncernredovisningen. I RR 32 finns dock vissa undantag och tillägg, för den juridiska personen, som främst beror på reglerna i ÅRL och sambandet mellan redovisning och beskattning. (RR 32)

4.3.2 Årsredovisningslagen

Enligt bokföringslagen (BFL) 6:1 skall samtliga aktiebolag avsluta räkenskapsåren med ett årsbokslut. Samtliga aktiebolag är skyldiga att upprätta offentlig årsredovisning enligt ABL. En årsredovisning består av balansräkning, resultaträkning, noter och förvaltningsberättelse. I större företag skall även en finansieringsanalys upprättas. (ÅRL 2:1) Balansräkningen skall återspegla företagets samtliga tillgångar och skulder samt eget kapital. I resultaträkningen specificeras årets resultat och noterna beskriver vilka redovisningsprinciper moderföretaget och koncernen använder sig av. I förvaltningsberättelsen lämnas allmänna upplysningar samt förslag till resultatdisposition.

Enligt svensk rätt skall en årsredovisning upprättas enligt god redovisningssed (ÅRL 2:2) och ge användaren en rättvisande bild av företagets ställning. Begreppet ”rättvisande bild” har hämtats från engelsk rätt och implementerats i EG:s direktiv. Vad ”rättvisande bild” utgör för användaren är beroende på dess intressen, förväntningar, kunskap etc. (Edenhammar, Thorell, 2005 s. 20)

Med införandet av IAS skall koncerner som upprättar koncernredovisning och är skyldiga att använda de internationella reglerna, även fortsättningsvis tillämpa de bestämmelser i ÅRL som rör

- Årsredovisningen,
- Delårsrapporten,
- Koncernredovisningen (ÅRL 7:1-3),
- Regler om språk och form och om undertecknande (ÅRL 7:7),
- Krav på avlämnande till revisor och offentliggörande samt regler om publicering (ÅRL 8). (SOU 2003:71 s. 112 ff.)

IFRS har endast minimikrav som är formulerade på så sätt så att de bidrar till jämförbarheten. Av denna anledning väljer företagen att hålla fast vid den gamla uppställningen av årsredovisningen. (Buisman 2006, s. 36)

4.3.2.1 Fritt och bundet eget kapital

Enligt ÅRL 5:14 skall ett aktiebolags eget kapital delas upp i bundet och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Till bundet eget kapital räknas aktiekapital, uppskrivningsfond, reservfond och kapitalandelsfond (2005:556). Överkursfonden, som enligt tidigare ÅRL (1995:1554) har räknats som bundet eget kapital, ingår inte längre, och tidigare överkursfond skall överföras till reservfonden. Ny avsättning till reservfond behöver inte göras längre. Reservfonden fr.o.m. 2006 består utav den tidigare reservfonden, eventuellt belopp i den tidigare överkursfonden samt eventuella frivilliga avsättningar till reservfonden (prop. 2004/05:85 s. 389). Fritt eget kapital i ett företag kan komma att ändras p.g.a. att internationella regler används av företagen. Utrymmet för utdelning kan ändras och moderföretagens utdelningspolicy behöver ses över. (Deloitte³ 2006) Moderföretaget skall tillämpa samma principer som tillämpades i koncernen enligt ÅRL 7:14.

Företagets ekonomiska ställning beskrivs med olika finansiella mått som baseras på eget och främmande kapital. Det vanligaste måttet är soliditet som beskriver företagets eget kapital i procent av balansslutningen. (Edenhammar, Thorell 2005, s. 165) Ju större andel av tillgångarna som har finansierats med eget kapital, desto bättre är soliditeten. Hur mycket som finansieras med eget kapital eller med skulder är beroende på vilken bransch företaget är verksamt i, företagets storlek och företagets ålder. En förbättring av soliditeten innebär en förbättring av företagets ekonomiska ställning. (Prop. 2004/05:85 s. 382)

4.3.2.2 Orealiserade vinster/förluster

Det utdelningsbara beloppet beräknas med utgångspunkt i balansräkningen (Prop. 2002/03:121 s. 53). Vinstutdelningens storlek avgörs med hjälp av årsredovisningslagens bestämmelser om värdering av tillgångar, avsättningar och skulder. (Prop. 2002/03:121 s. 56) En grundläggande princip i ÅRL är att årsredovisningen skall återge en rättvisande bild av företaget, som innebär, att redovisningen i sin helhet skall ge en korrekt bild av företagets ställning och resultat. Många teoretiker anser, att företag uppnår en rättvisande bild genom tillämpning av redovisningsprinciper, och att det är en målsättning. (Nilsson 2005, s. 42)

En ytterligare princip som kommer till uttryck i ÅRL är försiktighetsprincipen som innebär bl.a. att poster i redovisningen måste värderas med försiktighet (2:4) I historisk mening betyder detta att poster i balansräkningen får undervärderas men aldrig övervärderas. (Edenhammar, Thorell 2005, s. 45) Försiktighetsprincipen har haft en stark ställning i Sverige sedan redovisningsdebatten startade (Artsberg 2005, s. 160). Idag är försiktighetsprincipen ett uttryck för att tillgångar och skulder skall värderas med hänsyn till en rimlig försiktighet (Edenhammar, Thorell 2005, s. 45). Realisation var ett krav för denna försiktighet. (Thorell 2005, s. 378) Vidare anses, att försiktighetsprincipen står i konflikt med korrekt bild, då utgifter hellre kostnadsförs än aktiveras, åtminstone under osäkerhet. IASB anser dock att försiktighetsprincipen är viktig till följd av värdering till verkligt värde, som är ett krav i de internationella reglerna. (Artsberg 2005, s. 172)

IASB använder ofta marknadsvärdet som det verkliga värdet och IASB definierar verkligt värde normalt som det

värde till vilket en tillgång kan utbytas eller en skuld lösas mellan två kunniga och villiga parter på armlängds avstånd. (Ernst & Young¹ 2005, s. 8)

Det kan vara svårt att beräkna ett ”verkligt värde” på en tillgång. Företagen använder sig av olika beräkningsmodeller som grundar sig på enskilda aktörers bedömningar, och värdet kan bli väldigt subjektivt. (Artsberg 2005, s. 190) Nedskrivningstesterna som görs för att beräkna ett nytt värde på goodwill baseras oftast på diskonterat kassaflöde, som grundar sig på delvis subjektiva antaganden. Subjektiviteten och osäkerheten i värderingen skall tydliggöras i företagets årsredovisning enligt upplysningskraven i IFRS. I många fall är denna information detaljerad men ändå svår att använda, då det i vissa fall krävs ytterligare upplysning för en korrekt tolkning. (Buisman 2006, s. 37)

De internationella reglerna ger inte någon vägledning om vad som är fritt respektive bundet eget kapital och gör inte heller någon skillnad mellan realiserade och orealiserade vinster/förluster. (Thorell, s. 380) Orealiserade vinster kan resultera i en ökning av utrymmet för en vinstutdelning (Prop. 2002/03:121 s. 56).

Samtidigt med införandet av de internationella reglerna infördes en fond för verkligt värde i ÅRL 4:14 d. Denna lagregel syftar till finansiella instrument och dess orealiserade vinster/förluster. I övrigt anser regeringen, att det inte är säkert,

att ett företag med fritt eget kapital som enbart består av realiserade vinster, är mindre riskfyllt, än ett företag med fritt eget kapital som består av orealiserade vinster. Huruvida ett moderföretag delar ut orealiserade vinster efter beaktandet av den förstärkta försiktighetsregeln i ABL måste överlämnas till företaget själv. Av denna anledning skall orealiserade vinster/förluster av övriga tillgångar inte överföras till en speciell fond. (Prop. 2002/03:121 s. 56 ff.)

4.3.3 Aktiebolagslagen

Den nu gällande aktiebolagslagen (2005:551) trädde i kraft den 1 januari 2006. Reglerna i ABL har betydelse för handeln inom EU. Av denna anledning har ett antal EG-rättsliga direktiv implementerats i ABL (bilaga 4). För att företagen skall arbeta under samma förutsättningar och för att främja den internationella handeln måste de aktiebolagsrättsliga reglerna inom EU hålla en gemensam standard. (Sandström, 2005 s. 28) Associationsformen utnyttjas av både små och stora näringsidkare. Aktiebolagslagstiftningen skall således tillgodose internationella och nationella behov samtidigt, som den måste passa både stora och små företag. (SOU 2001:1)

ABL består huvudsakligen av två normtyper. Den ena normen är avsedd att skydda tredje mans intressen, t.ex. företagets fordringsägare och de anställda, och den andra normen är avsedd att skydda aktieägarnas intressen, t.ex. minoriteten. (Andersson, 1995 s. 28 ff.) ABL innehåller ett antal bestämmelser som skall garantera att tillgångar motsvarande aktiekapitalet i balansräkningen stannar kvar i företaget som skydd för dess fortbestånd (Prop. 2004/05:85 s. 369). Dessa regler tas upp i 17 kapitlet ABL om värdeöverföringar från bolaget. Reglerna innefattar inte sedvanliga affärsavtal mellan aktiebolag och aktieägare (Andersson, 1995 s. 30).

En följd av anpassningen till det internationella regelverket med värdering till verkligt värde är att det blir svårare att bedöma vad som är fritt och vad som är bundet eget kapital utifrån redovisningen. Justitiedepartementet syftar i sin promemoria Ds 2002:42 på orealiserade vinster i redovisningen. Promemorian tar upp att det redovisade resultatet måste ses med viss kritik. (Ds 2002 s. 49 ff.) Förändringen av redovisningsreglerna och god redovisningssed kan få effekt på bedömningen av moderföretagets utdelningsbara medel. Utdelningsreglerna i ABL är borgenärsskyddsregler medan reglerna enligt IFRS är aktieägarinriktade. (SOU 2003:71 s. 182 ff.)

Som skydd för företagens bundna egna kapital vid värdeöverföringar har borgenärsskyddsregler utvecklats i ABL. Syftet med reglerna är att göra överväganden mellan regelverket IFRS och borgenärsskyddet. I vår uppsats redogör vi enbart för de förändringar i kapitlet 17 ABL om värdeöverföringar från bolaget och kapitlet 18 ABL om vinstutdelning som är mest relevanta för vår undersökning.

Vinstutdelning till aktieägarna ingår i ABL under begreppet värdeöverföring i 17 kap ABL. Begreppet har införts i den nya ABL för att benämna affärshändelser som minskar företagets förmögenhet utan att ha rent affärsmässig karaktär för företaget d.v.s. med värdeöverföring menas helt eller delvis vederlagsfria transaktioner som utgör ett naturligt led i verksamheten och minskar eller ökar företagets tillgångar. (Prop.2004/05:85 s. 369 ff.) Det nya begreppet skall tydliggöra kapitalskyddsreglernas vida tillämpningsområde. (SOU 1997:168 s. 66) Denna lydelse avser inte enbart utbetalningar i pengar utan även betalningar i andra former (Sandström, 2005 s. 286 ff.).

Förmögenhetsöverföringar kan innebära betydande risker för både aktieägare och borgenärer och kan äventyra företagets framtida fortbestånd. Reglerna i 17 kap. ABL begränsar på olika sätt värdeöverföringarnas omfattning och skall skydda företagets borgenärer och övriga intressenter. Dessa borgenärsskyddsregler gäller även vid värdeöverföringen till annan än aktieägare. Reglerna är tvingande och kan inte åsidosättas – inte ens om samtliga aktieägare är överens. Borgenärsskyddsreglerna har sin tyngdpunkt i reglerna i 17:3 ABL d.v.s. beloppsspärren och försiktighetsregeln (se en utförlig beskrivning nedan). Grunden i borgenärsskyddsreglerna utgörs av att aktiebolag alltid måste ha kvar tillgångar motsvarande bundet eget kapital i sin balansräkning. En värdeöverföring får därmed enbart ske om det efter överföringen finns full täckning för företagets bundna egna kapital. Dessutom måste även hänsyn tas till sådana omständigheter som inte har kommit till uttryck i balansräkningen. (Prop. 2004/05:85 s. 376)

4.3.3.1 Beloppsspärren

Utgångspunkten för borgenärsskyddet är beloppsspärren:

En värdeöverföring får inte äga rum om det inte efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital. Beräkning skall grunda sig på den senast fastställda balansräkningen med beaktande av ändringar i det bundna egna kapitalet som har skett efter balansdagen. (ABL 17:3 1:st.)

Beloppsspärren utgör ett tak för den förmögenhet som kan avhändas företaget i form av utdelning eller andra värdeöverföringar (Sandström 2005, s. 295). Tidigare lydelse av lagregeln var att utdelning inte fick överstiga företagets fria egna kapital vilket inte innefattade utdelning i sakvärden. (SOU 1997:168 s. 72 ff.) Regeln uttrycker att utbetalningar som inkräktar på det redovisade bundna egna kapitalet är otillåtna. Beloppsspärren är direkt kopplat till redovisningen som förutsätts att vara upprättat enligt god redovisningssed. (Thorell 2005, s. 375).

4.3.3.2 Försiktighetsregeln

Försiktighetsregeln är andra prövningen om en värdeöverföring är tillåten. Enligt Per Thorell är försiktighetsregeln i ABL skälet till varför försiktighetsprincipen i ÅRL varit så viktig i redovisningen. Försiktighetsprincipen har idag förlorat sin betydelse i redovisningen men däremot har försiktighetsregelns betydelse

förstärkts. (Thorell 2005, s. 378) En vinstutdelning får inte vara till fara för fordringsägarna (Andersson 1995, s. 207). Försiktighetsregeln:

Även om det inte finns något hinder enligt första stycket får bolaget genomföra en värdeöverföring till aktieägare eller annan endast om den framstår som försvarlig med hänsyn till

1. de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, och
2. bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. (ABL 17:3 2 st.)

Regeln bör tolkas mot bakgrund av beloppsspärren som reglerar att en utdelning inte får inkräkta på företagets bundna egna kapital. Därutöver sätter försiktighetsregeln krav på att styrelsen tar hänsyn till om företaget behöver förbättra sin ekonomiska ställning, om företaget har en betryggande likviditet som syftar till företagets kortfristiga betalningsförmåga, samt att styrelsen tar hänsyn till samtliga omständigheter, som kan vara av intresse för intressenterna. (Thorell 2005, s. 375). Styrelsen i ett aktiebolag skall svara för företagets organisation och förvaltning och den skall fortlöpande bedöma koncernens resp. moderföretagets ekonomiska situation. (ABL 8:4) Vidare skall styrelsen upprätta ett förslag till utdelning som sedan beslutas av bolagsstämman (ABL 7:11, 18:1-2). Dessutom fastställs de ekonomiska rapporterna för både koncernen och moderföretaget, i fall moderföretaget är skyldig att upprätta koncernredovisning, av bolagsstämman (ABL 7:11).

ABL har infört begreppet ”försvarlig” i regeln som tydliggör vikten av försiktigheten i bedömningen om händelser i företaget. (Prop. 2004/05:85 s. 383) Försiktighetsregeln i ABL har ytterligare förstärkts med en tvingande lagregel som föreskriver att styrelsen skall yttra sig om hur utdelningen har tillämpats:

Yttrande från styrelsen

4 § Till förslaget om vinstutdelning skall fogas ett motiverat yttrande från styrelsen om huruvida den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till vad som anges i 17 kap. 3 § andra och tredje styckena. Om tillgångar eller skulder har värderats till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen (1995:1554), skall det i yttrandet också anges hur stor del av det egna kapitalet som beror på att en sådan värdering har tillämpats. (ABL 18:4)

Yttrandet får i praktiken särskild betydelse om företaget har en svag finansiell ställning och en riskfylld verksamhet. Styrelsen måste dokumentera företagets ”verkliga ekonomiska ställning” och sätta värdet som skall delas ut i relation till värdet som är kvar efter utdelningen. (Thorell 2005/06, s. 390 ff.)

4.3.3.3 Koncernspärren

Tidigare koncernspärr innebar att moderföretag, som är skyldiga att upprätta koncernredovisning, inte fick dela ut mer än vad som var utdelningsbart enligt den egna balansräkningen, eller det beloppet som i koncernens balansräkning för det senaste räkenskapsåret redovisas som nettovinst för året, balanserade vinst och fria fonder. (ABL 1975 12:2) I den nya ABL har koncernspärren tagits bort bl.a. till följd av de omfattande undantagen från skyldigheten att upprätta

koncernredovisning enligt ÅRL, samt att den svenska lagen avviker från övriga lagar i Europa (SOU 2003:71 s. 179). Den förstärkta försiktighetsregeln skall användas inför ett beslut om värdeöverföring på koncernnivå. (Prop. 2004/05:85 s. 381) Detta innebär att värdeöverföringens omfattning skall bestämmas med utgångspunkt i moderföretagets egen balansräkning, och hänsyn skall tas till den samlade ekonomiska ställningen i koncernen (Prop. 2004/05:85 s. 753). Regelns lydelse i ABL 17:3 är följande:

Om bolaget är ett moderbolag, skall hänsyn tas även till de krav som koncernverksamhetens art, omfattning och risker ställer på koncernens egna kapital samt till koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

4.4 Expertuttalanden

För att fördjupa våra teoretiska kunskaper i ämnet intervjuades två experter och en analytiker: Experterna är Claes Norberg, professor i handelsrätt, särskilt skatte- och bolagsrätt, Ekonomihögskolan, Lunds Universitet och Per Thorell som är verksam vid Ernst & Young i Stockholm, tidigare professor i Uppsala och ledamot i Redovisningsrådet. Analytikern som vi intervjuade är Peter Malmqvist, chefsanalytiker på Nordnet. Norberg, Thorell och Malmqvist har sådan kunskap och kompetens i vårt ämne, att de i allra högsta grad kunnat tillföra vår studie intressant och relevant information och kunnat hjälpa oss med fördjupande av våra teoretiska kunskaper.

Malmqvist har gjort en omfattande undersökning av bokslutskommunikéerna 2004 och första kvartalsrapporten 2005 på 167 rörelsedrivande börsbolag, noterade på Stockholmsbörsen (Malmqvist 2005). Investmentbolag och andra substansvärderade bolag ingick ej i undersökningen.

4.4.1 Konflikter mellan aktieägare och borgenärer

Norberg och Thorell anser att en jämn och stabil utdelning ger en positiv signal till ägarna. Norberg tycker att det är själva nivån på utdelningen som ger en signal att företaget klarar av sina betalningar, vilket är positivt för företagets borgenärer. Mycket ”pengar i kassan” kan signalera en osäkerhet som ger en bild av att företaget och dess ledning inte vill investera. För att förhindra en sådan situation kompletteras den ordinarie utdelningen med t.ex. inlösen av aktier eller avknoppning av företag. Thorell tycker att Sverige har en dålig utdelningskultur, och företagen har hittat andra sätt att tillfredsställa aktieägarna med bl.a. återköp av aktier.

Thorell anser att redovisningen är aktieägarinriktad, men att det är en grundläggande problematik bakom frågeställningen. Han anser att ett regelverk används, med syfte att följa ett annat regelverk, med ett annat syfte. Borgenärer har nytta av öppenheten eftersom det är lättare att se vad företagen har för verkligt värde. Även försiktighetshänsynen är större för borgenärer, och Thorell hänvisar

till att, då företagen har räknat ut en vinst väl, så är den utdelningsbar. Vidare menar Thorell att problemet egentligen inte är aktuellt för noterade företag och att problematiken inte skall förstoras.

Malmqvist förknippar två stora risker med de olika synsätten i ABL och IFRS. Den första stora risken, tycker han, är när företagen använder valutaterminskontrakt. Den andra stora risken är att det ofta resulterar i över- och undervärden i pensionsskulden. Malmqvist tycker att utdelningspolicyn fokuserar på aktieägarna men att företagen även vill förmedla en långsiktig syn på tillväxten.

4.4.2 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning

Norberg anser att de internationella redovisningsreglerna påverkar företagens och moderföretagens resultat. Thorell anser att de internationella redovisningsreglerna troligen kommer att leda till annorlunda resultat i företagen. Beroende på vilken bransch de är verksamma i, kommer de olika företagen att beröras olika mycket. Branscher som kommer att beröras väldigt mycket är bl.a. fastighets- och skogsbranscherna. Dessutom följer enligt RR 32, att moderföretaget skall tillämpa samma principer, fast får tillåta vissa undantag. Thorell menar att det varken är värderingen eller undantagen som är det viktigaste i redovisningen, enligt honom är det viktigast att redovisningen ser likadan ut i varje företag. Problematiken som förknippas med resultatmätningen är densamma

Av Malmqvists rapport framgår det att den sammanlagda effekten på företagens resultat och egna kapital varierade kraftigt och var väldigt liten under denna period. Den största effekten kunde förtecknas på den slopade goodwillavskrivningen. Vidare framgår i rapporten att det är naturligt, att företag med en låg lönsamhet får en extremt kraftig resultatökning.

Den slopade goodwillavskrivningen borde, enligt Malmqvist, leda till större utdelningar. Han håller fast vid sin kommentar i tidningen Balans Nr. 6-7 2004 att redovisningen av goodwill skapar en ny bubbla (se även inledning). Han berättar att WM-Data och Electa vid förvärv inte har hänvisat till höga goodwillvärden. Istället har företagen tagit upp immateriella tillgångar som skrivs av istället. Thorell anser att utdelningarna troligtvis kommer att stiga på sikt. Dessutom menar han att det är väldigt svårt att pröva utdelningar från år till år och tycker att ett långsiktigt tänkande är ett måste. Företagen får inte glömma att utdelning inte är något absolut belopp. Thorell förklarar att det enbart är finansiella instrument i moderföretagen, som kan påverka utdelningsutrymmet. Den kritiska frågan som uppkommer, är om det verkliga värdet är utdelningsbart. Eftersom värderingen har en koppling till redovisningen så borde det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen påverkas. Han anser att, i grunden har ingenting hänt, och företagen borde egentligen inte ha mer att dela ut.

När Norberg tänker på risk så syftar han på tillförlitligheten i värderingen av de olika posterna i balansräkningen. Opålitlig värdering är en brist, och Norberg menar att det är då risken uppkommer. Tillförlitligheten i värderingen av tillgångar

är en ”knepig” och en svår akademisk fråga. Enligt Norberg innebär fluktuation på verkliga värden av tillgångar risker för företagen, vilka gör att vissa överväganden inför framtiden måste göras. Han anser att fastighetsförvaltande företag och investmentbolag blir mest berörda av detta fenomen p.g.a. dess tillgångar. Företagen måste göra vissa överväganden och vara subjektiva i sin värdering. Subjektiviteten är betydelsefull då beräknat framtida kassaflöde avgör vad som kan delas ut idag. Problemet är störst, när det handlar om tillgångar som skapar värden, som kan delas ut. Vad blir konsekvenserna på tillgångarnas upptagna värden i balansräkningen när räntorna stiger och fastighetspriserna sjunker eller vid en eventuell värdestegring?

Thorell menar, att det varken finns mer eller mindre att dela ut i företagen, om goodwillavskrivningen försvinner. Utgångsläget måste vara att det görs en långsiktig bedömning av utdelningen. Det går inte att se hur goodwill förbrukas över tiden, och hur beaktas då detta? Han anser att företagen i princip har samma problem eftersom en årlig nedskrivningsprövning av goodwill måste göras och dess värdeminskning bestämmas. Företagen måste alltid ha i åtanke att tillgångens goodwill faktiskt inte finns där en dag.

Den slojade koncernspärren och den utökade försiktighetsregeln är enligt Norberg inte avgörande för företagets beteende. Företagen måste först bestämma koncernens utdelningsbara medel, som utgör en yttre ram för det som är försvarligt att dela ut. Tidigare var det en mekanisk regel, men nu är det en regel, där företagen måste göra egna bedömningar. Norberg menar att det inte är försvarligt att dela ut allt, eftersom företaget måste ta hänsyn till sina framtida risker. Han poängterar att det är mycket viktigt, att inte värdera dessa risker fel. Exempel på en sådan risk kan vara, att företaget gör felbedömningar vid beaktandet av framtida skatteskulder, befarade kundförluster eller osäkerhet i fastigheters framtida värde. Delar företaget ut hela den disponibla vinsten till aktieägarna kan det leda till en framtida likviditetsbrist. Hade inte försiktighetsregeln funnits, hade företagen kunnat dela ut hela det utdelningsbara beloppet. Den förstärkta försiktighetsregeln i den nya ABL gör att företagen måste bedöma sin utdelning utifrån vad som är försvarligt för hela koncernen och ta hänsyn till samtliga framtida risker. Thorell menar att lagen har tagit bort den formella koncernspärren och att försiktighetsregeln utgör den informella koncernspärren.

Malmqvist förklarar att företagen parerar konjunktursvängningar genom att jämna ut resultaten över tiden t.ex. om företaget har en stor reavinst, så har företaget även stora omstruktureringskostnader. Ett annat exempel är när en ny VD tillträder, så skrivs tillgångarna ner, samtidigt som omstruktureringskostnader ökar. Malmqvist har inte sett någon dramatisk höjning av den faktiska utdelningen trots att resultaten har ökat p.g.a. de internationella redovisningsreglerna.

4.4.3 Påverkas företagets utdelningspolicy?

Med de internationella redovisningsreglerna är det ännu viktigare med en långsiktig utdelningspolicy som grundar sig på den långsiktiga utdelningskapaciteten.

Norberg instämmer i att ett förändrad resultat kan leda till en förändrad utdelning i absoluta tal även om utdelningspolicyn inte ändras.

Norberg anser att det vore intressant att veta hur moderföretagen beaktar försiktighetsregeln i sin utdelningspolicy. Eftersom det är en huvudregel borde företagen skriva om hur den beaktats i sina årsredovisningar. Norberg anser att moderföretagens utdelningspolicy är viktig för marknadens aktörer för att göra bedömningar. De olika moderföretagens utdelningspolicyer är oftast konstruerade på samma sätt och verkar en aning mekaniska, vilket egentligen inte säger så mycket om vilka faktorer som är avgörande för hur de har utformats.

Thorell menar att utdelningspolicyn sätter begränsningar så att företagens borgenärer inte kommer till skada. Utgångsläget är alltid anskaffningsvärdet, men företagen borde successivt kunna förfoga över övervärdet, vilket görs över utdelningspolicyn. Han anser att kännetecknet på en bra utdelningspolicy, är långsiktig avkastning.

Thorell anser att kraftiga ändringar i företagens balansräkning lockar företagen. Han tror att de allra flesta moderföretagen inte kommer att dela ut värden som beror på konjunkturuppgångar och poängterar ännu än gång att likviditeten inte förändras även om fastigheternas värde ökar. Likviditetsaspekten är mycket viktigt i sammanhanget och får inte glömmas bort. Enligt Thorell är det likviditetsbristen som är den kraftigaste restriktionen för utdelningar. Dessutom måste företagen hålla isär bundet och fritt eget kapital anser Thorell. Utdelningspolicyn kanske kan utformas så att en viss procentandel av de orealiserade vinster kan delas ut.

Till frågan i vilken utsträckning som moderföretag tar hänsyn till att resultat innehåller orealiserade vinster vid utformningen av sin utdelningspolicy, menar Thorell, att de internationella reglerna i sig inte utgör förändringen till effekten av orealiserade vinster. Det är synsättet på redovisningen som påverkar att värdetillväxten plötsligt kan vara något annat. En fastighet i det gamla regelverket var i princip lika utdelningsbar som en fastighet enligt det nya regelverket. Det finns inget förbud att dela ut övervärdet, men med hänsyn tagen till försvarligheten, är det inte utdelningsbart. Bedömningen huruvida en utdelning är försvarlig är baserad på anskaffningsmetoden och frågan om vad utöver anskaffningsvärdet som kan delas ut. Företagen måste ställa sig frågan: "Är det rimligt att förfoga över övervärdet?" Thorell anser att bedömningen måste göras från fall till fall, beroende på bl.a. tillgångens osäkerhet. En fördel med den nya regeln är att företagen idag måste göra denna bedömning.

Malmqvist har inte sett några generella förändringar i formuleringarna av företagens utdelningspolicy och har inte heller sett någon dramatisk höjning av företagens faktiska utdelning. Däremot, tycker Malmqvist, att fastighetsbolagen har ändrat procentsatserna i utdelningspolicyn så att de bättre stämmer överens med företagens resultat. Han anser att det ofta inte är en direkt uttalad förändring av utdelningspolicyn, utan en smärre justering.

Norberg anser att det vore intressant att studera problematiken branschvis eller utifrån företagens ägarstruktur. Han nämner som exempel företag som har amerikanska huvudägare. I USA är det normalt att huvudägarna tömmer sina företag och tar hem alla vinster. Han tycker att det vore intressant att undersöka ägarnas strategi och tror att undersökaren kan stöta på intressanta problem. Han anser att utdelningspolicyn inte är något problem så länge bolaget är "friskt". Ur juridisk synvinkel blir företagen intressanta först när det handlar om förlustbolag eftersom juridiken enbart behandlar "sjuka" företag.

4.5 Kapitelsammanfattning

Noterade företag skall tillämpa IAS- och IFRS-standarder i sin koncernredovisning. Reglerna fastställs av IASB som tidigare hette IASC. Syftet med de internationella reglerna är att skapa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv kapitalmarknad. En avgörande skillnad mellan de svenska och internationella redovisningsreglerna är att tillgångar och skulder skall värderas till verkliga värden enligt IFRS. Förutom de internationella redovisningsreglerna skall även nationella lagar tillämpas, bl.a. ABL och vissa regler i ÅRL. I ÅRL beskrivs årsredovisningens olika delar. Den skall upprättas enligt god redovisningssed och ge användaren en rättvisande bild av företagets ställning. En ytterligare princip som tas upp i ÅRL är försiktighetsprincipen som har minskat i betydelse i företagets redovisning. Däremot har försiktighetsregeln i ABL 17:3 2 st. förstärkts. Denna regel innebär att styrelsen vid beslut om vinstutdelning skall ta hänsyn till om denna är försvarlig. Regeln blir särskild viktig då de internationella redovisningsreglerna kan medföra att det utdelningsbara beloppet ökar p.g.a. orealiserade vinster som kan uppkomma vid värdering av tillgångar. Försiktighetsregeln utgör efter beloppsspärren den andra prövningen om i fall en värdeöverföring är tillåten och bör tolkas mot bakgrund till beloppsspärren i ABL 17:3 1 st. Experterna anser att de internationella reglerna påverkar koncernernas och moderföretagens resultat. Beroende på bransch kommer företagen beröras olika. Jämna och stabila utdelningar ger positiva signaler till ägarna. Det är viktigt att utdelningspolicyn är långsiktig.

5. Empiri

Först i detta kapitel återges svaren av företagens respondenter och den information i företagens årsredovisningar som var intressanta för vår undersökning. Detta följs av en sammanfattning av revisorernas åsikter och kommentarer i frågan. Avslutningsvis framställs även varför två respondenter tackade nej till en intervju.

5.1 Företagsbeskrivningar

I vår undersökning har vi utgått från fyra fastighetsbolag, tre skogsbolag och ett investmentföretag. Tre av företagen ville vara anonyma i vår framställning. Av denna anledning har vi valt att presentera dessa som Bolag A, Bolag B och Bolag C i vår uppsats. De anonyma företagens respondenter kallas Alfa, Beta och Gamma. Först presenteras varje företag med en sammanfattning av den information som kunde läsas ut av årsredovisningarna. För att hålla den röda tråden som genomsyrar uppsatsen har vi enbart diskuterat effekterna som uppkommer i samband med värderingen av de tillgångar som berörs av de standarder vi har presenterat i arbetet. Samtliga belopp är bruttovärden, d.v.s. läsaren måste ta hänsyn till skatteeffekten som uppkommer när resultatet påverkas. Respondenterna har svarat på våra intervjuguide (se bilaga 2 och 3) och svaren framställs direkt efter sammanfattningen av varje företags årsredovisning.

5.1.1 Bolag A

Bolag A äger, förvaltar och utvecklar fastigheter och är noterat på Stockholmsbörsen. I moderföretagets utdelningspolicy är det fastställt att utdelning skall utgöra 50% av resultatet före skatt, exklusive realiserade och orealiserade värdeförändringar. Härutöver skall 50% av realiserat resultat från fastighetsförsäljningar delas ut. I båda fallen reduceras beloppen med 28% skatt.

Bolag A använder ett externt företag för värdering av samtliga fastigheter i Sverige. Det anlitate företaget värderar varje fastighet individuell, och värdet motsvarar marknadsvärdet. Företaget upprättar sin koncernredovisning enligt reglerna IFRS och tillämpar därmed IAS 39 och IAS 40 samt RR 30. Moderföretagets redovisning är upprättad i enlighet med ÅRL och RR 32. Förvaltningsfastigheter har enligt IAS 40 redovisats till verkligt värde och förändringen som redovisats i resultaträkningen utgjorde +183 MSEK för värdeförändringen för år 2004. Resultatförändringen för år 2005 påverkades av finansiella instrument med + 4 MSEK och + 318 MSEK för förvaltningsfastigheter.

5.1.1.1 Intervju med Bolag A

Vi har intervjuat Alfa som är redovisningsansvarig och arbetar med koncernredovisningen i företaget. Alfa berättar att han inte själv varit involverad i diskussionen av utformningen av utdelningspolicyn. Bolag A är noterat sedan år 2005 och av denna anledning kunde ingen jämförelse med tidigare års utdelningspolicy göras.

Alfa anser att företagets resultat har påverkats väsentligt av de internationella reglerna. Skillnaden beror på en positiv värdeförändring av företagets tillgångar samt att dessa tillgångar inte längre berörs av några avskrivningar. Bolag A har inget innehav av goodwill. Moderföretagets resultat är opåverkat då tillgångarna är upptagna i koncernen. Värdeförändringen redovisas därmed i koncernen som inte påverkar moderföretagets eget kapital och därmed ej heller har någon primär inverkan på det utdelningsbara beloppet. Alfa anser dock att förändringen i koncernen i vissa situationer indirekt kan påverka moderföretaget.

Alfa anser att värdering till verkligt värde alltid medför risker och är behäftat med en viss felmarginal. Med risk menar Alfa en för hög värdering av tillgångar. Verkligt värde ger en bättre bild av företaget än anskaffningsvärde minus avskrivningar, tycker Alfa.

Alfa förklarar att begreppet ”realiserat värde” i moderföretagets utdelningspolicy syftar till skillnaden mellan fastigheternas försäljningspris och totalt investerat kapital, belastat med 28% skatt. Den egentliga skillnaden kan vara större än det som är redovisat i resultaträkningen. Alfa anser att utdelningen inte får sätta företaget i en situation som inte går att hantera och förklarar att utdelningen måste vara försvarlig. Tillgångarna tas upp i koncernens balansräkning och eventuella orealiserade vinster uppkommer i koncernen. Förändrad utdelning i absoluta tal är enligt Alfa inte något problem för företaget eftersom det är moderföretaget som delar ut och värdeförändringen uppstår i koncernen. Alfa förklarar att det ännu inte är tillåtet att ”boka upp” värdeförändringar i moderföretaget. Vidare menar han att moderföretaget enligt årsredovisningen för år 2005 enbart delar ut en liten del av det utdelningsbara beloppet.

Alfa anser att moderföretaget indirekt tar hänsyn till orealiserade vinster som uppkommer i koncernen vid utformningen av utdelningspolicyn. Därutöver poängterar Alfa att det är viktigt med en bra soliditet så att företaget kan stå emot eventuella nedgångar. Företaget har som mål att uppvisa en soliditet som är lägst 25% och högst 35%. Alfa uppfattar inte att den slopade koncernspärren har lett till någon praktisk förändring eftersom försiktighetsregeln har utökats.

På frågan om vilka konflikter som kan uppkomma mellan ABL och IFRS säger Alfa att om moderföretaget delar ut en stor del av det utdelningsbara beloppet kan det resultera i en konfliktsituation mellan borgenärer och aktieägare. Primärt vill aktieägarna ha en stor utdelning. Alfa poängterar dock att det är viktigt att moderföretaget tar hänsyn till samtliga intressenter. Bankerna kräver en stabil soliditet för att låna ut pengar. En för hög utdelning, som minskar moderföretagets

soliditet, gynnar därmed inte ens aktieägarna. Långsiktigt måste utdelningarna gynna samtliga parter på ett lämpligt sätt. Alfa menar att moderföretaget försöker att hålla utdelningen stabil över tiden och tillägger att utdelningen helst skall ökar från år till år. Stabiliteten i utdelningen resulterar i att tillfälliga resultattoppar ”skalas bort” vilket kan leda till ökade reserver. Alfa anser att ingen gynnas av en tillfälligt hög utdelning. För mycket sparade balanserade medel kan samtidigt ge dåliga signaler till företagets intressenter som kan få intrycket att företaget inte affärsmässigt använder sina resurser. Alfa förklarar att det uppkommer en hävstångseffekt på soliditeten om tillgångar stiger respektive sjunker i värde. Låg soliditet och tillgångar som sjunker i värde får en omedelbar effekt i det egna kapitalet.

Alfa anser att ett ytterligare problem som kan uppstå är en konflikt mellan aktieägare och ledningen i fall då koncernen har ett stort eget kapital, t.ex. p.g.a. enorma värdeförändringar. Aktieägarna tycker möjligtvis att värdeförändringen borde leda till en större utdelning. När värdeförändringen återfinns i koncernen, kommer aktieägarna inte åt pengarna i form av en utdelning, om moderföretaget inte kan tillgodogöra sig förändringen.

5.1.2 Bolag B

Bolag B är ett investmentbolag och noterat på den svenska börsen sedan början av 1990-talet. Verksamhetens mål är att långsiktigt utveckla företag som driver rörelse och förvalta en aktieportfölj som innehåller långsiktiga investeringar i ett mindre antal noterade föreg. Företaget har ingen uttalad utdelningspolicy.

Bolag B har upprättat sin koncernredovisning fullt ut i enlighet med IFRS och RR 30 sedan 1 januari 2005. Moderföretaget tillämpar RR 32 i sin årsredovisning. Koncernens resultat har påverkats positivt i samband med regelförändringen, vilket berodde på effekter av värderingen av finansiella instrument till verkliga värden enligt IAS 39 med +7 193 MSEK och effekter från värdering till verkligt värde enligt IAS 41 med +468 MSEK. De skillnader mellan IFRS och den svenska normgivningen som hade störst betydelse för företaget framgick i en konverteringstabell som gjordes 2004.

5.1.2.1 Intervju med Bolag B

Vi har intervjuat Beta, som är ekonomichef i Bolag B. Då företaget inte har någon uttalad utdelningspolicy kunde Beta inte svara på frågorna som rör hur utdelningspolicyen har påverkats. Beta berättar att koncernens resultat har påverkats mest av förändringen i värderingen av finansiella tillgångar vilket även kan utläsas i företagets årsredovisning för år 2005. Då Bolag B endast har lite goodwillinnehav är effekten av den slopade goodwillavskrivningen inte så stor. Beta anser att företagets resultat mest har påverkats av stora fluktuationer på börskursen och omvärderingen av marknadsandelar i intresseföretag.

Värdering till verkligt värde av vissa tillgångar har påverkat det utdelningsbara beloppet men inte den faktiska utdelningen, förklarar Beta, som vidare berättar att anledningen till att de utdelningsbara medlen påverkas är förändringen i moderföretagets likviditet. Bolag B har ingen utdelningspolicy för att företaget ofta genomför stora sakvärdesutdelningar och i samband med dessa är kontantutdelningarna lägre. Risker som Beta förknippar med värdering till verkligt värde är stora fluktuationer i börskursen och stora resultatsvängningar.

Beta berättar att företaget tar hänsyn till att resultatet innehåller orealiserade vinster när den faktiska utdelningen beräknas. Beta håller med om att de utdelningsbara medlen ökar om nedskrivningar av goodwill är lägre än tidigare avskrivningar. Huruvida koncernspärren har påverkat utdelningspolicy, utdelningsbara medel och den faktiska utdelningen är för tidigt att se, enligt Beta. Trots att Bolag B inte ha någon uttalad utdelningspolicy beaktas försiktighetsregeln när moderföretagets utdelning bestäms, och Beta hänvisar till vikten av moderföretagets likviditet i sammanhanget. Beta tycker att en utdelningspolicy fokuserar mer på aktieägare och investerare än på borgenärer. Avslutningsvis tycker Beta att undersökningen ligger för tidigt i tiden, eftersom de nya reglerna i ABL först började gälla fr.o.m. 1 januari 2006, och dess effekter är för tidiga att utvärdera.

5.1.3 Bolag C

Bolag C är ett statligt ägt skogsbolag som inte är noterat och därmed inte förmål för någon handel. För statligt ägda företag gäller dock att de skall upprätta sin redovisning enligt samma principer som de noterade företagen. Bolag C upprättar sin koncernredovisning i enlighet med IFRS och de tolkningsuttalanden från IFRIC som har godkänts av EG-kommissionen.

Företagets affärsidé är att öka avkastningen på skogskapitalet genom att hållbart utveckla nyttan inom skogens alla användningsområden. Företagets mål är att långsiktigt uppfylla marknadsmässiga krav på avkastning på det egna kapitalet. Enligt utdelningspolicyen skall en utdelning motsvara minst 50% av resultatet efter skatt. Vid utdelning tas hänsyn till företagets konsolideringsbehov och ekonomiska ställning i övrigt. I beräkningen ingår även det resultat som härrör från fastighetsförsäljningar.

Årsredovisningen för år 2005 är den första fullständiga finansiella rapporten som upprättats i enlighet med IFRS. Moderföretaget följer samma redovisningsprinciper som koncernen enligt RR 32. Från år 2005 redovisas biologiska tillgångar i enlighet med IAS 41. Resultateffekter av värdeförändringen på skog var för år 2005 +180 MSEK varav +326 MSEK avser koncernmässiga realisationsvinster vid försäljning av skogsfastigheter och -146 MSEK berodde på att det ekonomiska värdet på avverkningen var högre än tillväxtvärdet på skogen.

5.1.3.1 Intervju med Bolag C

Vi har intervjuat Gamma som är koncern- och redovisningschef i Bolag C. Bolag C har inget goodwillinnehav och av denna anledning har Gamma inte svarat på frågorna som rör goodwill. Gamma berättar vidare att hon inte är involverad i utformningen av utdelningspolicyn.

Gamma bekräftar det vi redan kunnat läsa ut från företags årsredovisningar, att koncernens resultat har ändrats p.g.a. de internationella reglerna, medan moderföretagets resultat inte har ändrats. IAS 41 betyder både positiva och negativa effekter för företaget. Det positiva är naturligtvis resultatökningen. En negativ biverkning är den mycket viktiga frågan, hur skog skall värderas. Modellerna för värdering av skog är liknande i hela branschen, men varje företag tar hänsyn till sina egna förutsättningarna, berättar Gamma. Modellerna bygger på företagets kassaflöden och är "våldigt sårbara", eftersom eventuella fel i beräkningen kan leda till ett felaktigt resultat. Gamma berättar t.ex. att företaget tar hänsyn till "skogsavverkning" i beräkningen. I fall Bolag C avverkar växande skog blir effekten av beräkningarna negativ. Företagets innehav av finansiella instrument har vid värdeförändringen inte lett till någon stor resultat effekt.

Gamma berättar att de internationella reglerna inte har lett till en förändring i moderföretagets utdelningspolicy men tillfogar att policyn måste ses över så att orealiserade vinster inte kan delas ut. Årets utdelningspolicy är formulerad på ett sätt som inte tar hänsyn till orealiserade vinster, och Gamma håller med i problematiken som tas upp i frågan 6, om att ett förändrat resultat kan leda till en förändrad utdelning i absoluta tal.

Gamma tror inte att den slojade goodwillavskrivningen leder till en resultatförändring eftersom hon tycker att goodwill är ett fiktivt värde. Gamma ville dock inte mer detaljerat förklara svaret.

Försiktighetsregeln beaktas genom att företaget tar hänsyn till konsolideringsbehov och företags ekonomiska ställning vid utdelning. Moderföretaget måste hålla en jämn utdelning, säger Gamma, men inte till vilket pris som helst. I första hand måste alltid kontroll ske, så att inte företaget äventyras. Företagets framtida fortbestånd är viktigt när utdelningen bestäms.

Gamma tycker att det är ett problem om moderföretagets utdelningspolicy inte har en spärr och därmed har möjlighet att dela ut för mycket. "Spärren" skall ses som en säkerhet så att inga orealiserade vinster delas ut. En negativ effekt av en spärr kan vara att aktieägarna blir osäkra för att de inte lika lätt kan räkna ut vad de kan förvänta sig av moderföretaget. Gamma tycker att moderföretaget får för mycket makt att bestämma.

5.1.4 Svenska Cellulosa Aktiebolaget SCA

Svenska Cellulosa Aktiebolaget SCA är ett aktiebolag med sitt säte i Stockholm. SCA-aktien handlas vanligtvis på Stockholmsbörsen men är även noterad på Londonbörsen och kan handlas som depåbevis i USA genom Bank of New York. SCA är ett globalt konsumentvaru- och pappersföretag som utvecklar, producerar och marknadsför personliga hygienprodukter, mjukpapper, förpackningslösningar samt tryckpapper och sågade trävaror. Företagets vision är att uppfattas som ledande i att skapa värde för konsumenter, kunder, aktieägare och medarbetare inom sitt verksamhetsområde. SCA strävar efter att ge högsta möjliga avkastning till aktieägarna, vilket kräver att resurserna fördelas på bästa möjliga sätt. För att mäta lönsamheten i den löpande verksamheten och investeringarna använder företaget en kassaflödesbaserad styrmodell.

Företagets utdelningspolicy är att tillgodose aktieägarnas avkastningskrav genom utdelning och värdetillväxt i aktien. Företaget strävar efter att hålla en stabil och stigande utdelning. Normalt används en tredjedel av rörelsens kassaflöde till utdelning över en konjunkturcykel. Om kassaflödet på lång sikt överstiger vad företaget kan placera i lönsamma investeringar så skall medel återföras till aktieägarna genom högre utdelning, eller genom återköp av egna aktier.

SCA tillämpar de internationella redovisningsreglerna och moderföretaget upprättar sin årsredovisning enligt RR 32. Företagets rotstående skog värderas till verkligt värde enligt IAS 41 och beräknas som nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Till grund för beräkningen ligger den senaste avverkningsplanen. Moderföretaget redovisar rotstående skog som materiell anläggningstillgång. Den totala resultateffekten av övergången till IFRS i koncernen för år 2004 var för goodwill +1.181 MSEK och för värderingen av biologiska tillgångar till verkligt värde +252 MSEK.

5.1.4.1 Intervju med SCA

Vi har intervjuat Tomas Hedström som är ekonomichef på SCA. I början på intervjun berättar Hedström att SCA har en utdelningspolicy som är baserad på företagets kassaflöde vilket innebär att fråga 6, fråga 7 och fråga 9 är inte riktigt applicerbara på SCA. Ur företagets årsredovisningar kunde vi utläsa att företagets resultat har påverkats positivt. Han hänvisar framförallt till resultatet år 2004 och den slopade goodwillavskrivningen. Hedström anser, att moderföretagets utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen inte påverkas av värderingen till verkligt värde, då utdelningspolicyn är baserad på att 1/3-del av rörelsens kassaflöde normalt skall användas till utdelning. Han tycker att redovisningsmässiga förändringar inte får några effekter om inte stora skillnader finns mellan utdelningsbart belopp och det som är ”tekniskt” möjligt att dela ut.

Hedström ser inga risker för SCA med värderingen till verkligt värde, men konstaterar, att eventuella risker kan finnas i andra företag, t.ex. fastighetsbolag, och reflekterar till en stor ”slagighet” i företagens resultat. Samtidigt menar

Hedström att det är upp till andra att avgöra, om detta är en risk för företaget. Hedström berättar att den slopade goodwillavskrivningen inte påverkade moderföretagets utdelningspolicy och den faktiska utdelningen eftersom utdelningspolicyn är kassaflödesbaserad. Däremot påverkades det utdelningsbara beloppet, som beror på moderföretagets ökade resultat. Han poängterar att ökat resultat och ökad vinst leder till ett ökat utdelningsbart belopp.

Hedström förklarar att utdelningspolicyn inte har förändrats och hänvisar till att moderföretaget enbart delar ut 1/3- del av rörelsens kassaflöde. Genom att inte dela ut hela det utdelningsbara beloppet tar moderföretaget automatiskt hänsyn till fluktuationer, som resulterar i en stabil utveckling av moderföretagets utdelning. Hedström anser att det inte går att invända emot påståendet om att det faktiskt finns mer att dela ut om goodwillnedskrivningen är mindre än den avskrivningen som inte längre görs. I enskilda företag kan det vara så att goodwillnedskrivningar är större än tidigare avskrivningar. Detta leder till en motsatt effekt vilket innebär att moderföretaget har mindre att dela ut.

Hedström berättar att SCA aldrig har haft någon situation då företaget har kommit i närheten av att försiktighetsregeln skulle vara tillämplig. En tänkbar situation, förklarar Hedström, kan vara att kassaflödet under flera års tid är högre än vad som är utdelningsbart enligt balansräkning. Då blir det inte möjligt att följa den nuvarande utdelningspolicyn. Hedström tycker, att det är klart, att det finns motsatta intressen mellan ABL och IFRS. Han hänvisar till fastighetsmarknaden och perioder då fastighetspriserna är extremt höga. Han menar att det kan innebära en risk för företagens borgenärer om marknadsräntan för utlåning inte anpassas. Vågar borgenärerna låna ut till marknadsvärden? Avslutningsvis tycker Hedström att utdelningspolicyn är aktieägarinriktad och förklarar att all fokus ligger på aktieägarna resp. investerarna och enligt honom lägger moderföretagen ingen fokus alls på borgenärerna. Han ser vidare inga övriga problem i samband med de internationella reglerna.

5.1.5 HEBA Fastighets AB

HEBA Fastighets AB är noterad vid Stockholmsbörsen och äger och förvaltar bostadsfastigheter i Stockholm, Huddinge och på Lidingö. HEBAs affärsidé är att erbjuda ett attraktivt boende med en hög servicenivå gentemot hyresgästerna i väl underhållna fastigheter. Företaget har som mål att vidareutvecklas med god lönsamhet, hög soliditet och hög utdelning till aktieägarna. HEBAs aktieutdelning skall uppgå till cirka 70% av koncernens resultat efter skatt, men före förändring i fastighetsvärden och poster av engångskaraktär. HEBA beskriver även i sin utdelningspolicy att hänsyn tas till investeringsbehov, konsolideringsbehov och ställningen i övrigt, samt väsentlig resultatpåverkan av poster av engångskaraktär.

HEBA anlitar ett externt företag för att marknadsvärdera sina fastigheter, som till största del utgörs av bostadshyreshus. Moderföretaget upprättar sin årsredovisning i enlighet med RR 32. Jämförelsesiffrorna i årsredovisningen för år 2004 är omräknade enligt de nya principerna. Företaget tillämpar IAS 32/39 från 1 januari

2005. Då samtliga fastigheter i koncernen innehas i syfte att generera hyresintäkter, och värdestegring klassificeras dessa som förvaltningsfastigheter enligt IAS 40 och redovisas till verkligt värde. Värdeförändringen ledde till en ökning av resultatet efter skatt på +103,5 MSEK för 2004. Under år 2005 har värdeförändringen i fastigheternas värde varit +223 MSEK. Resultatökningen för år 2005 beror till mer än 75 % på fastigheternas värdeökning.

5.1.5.1 Intervju med HEBA Fastighets AB

Vi har intervjuat Frank Sadleir som är ekonomichef på HEBA Fastighets AB. HEBA innehar inga goodwilltillgångar varför slopad goodwillavskrivning inte påverkat företaget. Sadleir har valt att inte svara på frågor som rör slopad goodwillavskrivning.

Företagets resultat har ökat mycket kraftigt. Sadleir hänvisar till årsredovisningen för år 2005 där det framkommer att fastigheternas värdeökning var 223,0 MSEK. Sadleir berättar att moderföretagets utdelningspolicy har påverkats i och med att fastighetsavskrivningar har försvunnit och resultatet har påverkats. Enligt utdelningspolicy skall aktieutdelningen uppgå till 70% av koncernens resultat efter skatt men före förändringar i fastighetsvärden och poster av engångskaraktär. Tidigare utdelningspolicy var baserad på 80% av koncernens resultat. Företagets resultat har också påverkats av att avskrivningen på förvaltningsfastigheter tagits bort i enlighet med de internationella reglerna. Justeringen av procentsatsen av utdelningspolicy motsvarar till stor del denna förändring. Avsikten med justeringen var, berättar Sadleir, att motverka att det utdelningsbara beloppet påverkas. I stort sett har den faktiska utdelningen därför inte påverkats av resultatändringen, säger Sadleir.

Eventuella risker med verkliga värden på fastigheterna förknippar Sadleir med en för hög värdering, då han anser att det inte är en exakt vetenskap att räkna fram ett korrekt värde av en tillgång. Det är många faktorer som måste tas med i värdeberäkningen. Han berättar att eventuella ränteändringar är direkt resultatpåverkande och naturligtvis indirekt påverkar utdelningen. Årets resultat påverkar nästa års prognos. HEBA har en stark ekonomi och Sadleir ser inga problem att hålla moderföretagets utdelningspolicy. Moderföretagets utdelning i absoluta tal har inte förändrats då procentsatsen i utdelningspolicy har justerats berättar Sadleir. För att förhindra att orealiserade vinster delas ut skriver HEBA på ett tydligt sätt i sin utdelningspolicy att aktieutdelningen inte skall innehålla förändrade fastighetsvärden och poster av engångskaraktär, säger Sadleir. Justeringen i utdelningspolicy har gjorts för att ta hänsyn till försiktighetsregeln.

Sadleir förknippar en eventuell konflikt mellan ABL och IFRS med att aktieägarna möjligtvis vill ha en högre utdelning än vad försiktighetsregeln tillåter. Moderföretaget kan ha svårt att förklara för mindre insatta personer varför orealiserade vinster inte kan delas ut. T.ex. nämner Sadleir att årets resultat per aktie efter skatt var 15,36 kr, men utdelningen inklusive extrautdelningen enbart 3,50 per aktie. En mindre kunnig aktieägare kan då undrar varför utdelningen inte

är högre. Dessutom tycker Sadleir att en jämn och stabil utdelning fokuserar både på aktieägare och investerare och på borgenärer. Aktieägare och investerare kan beräkna vad de får ut av moderföretaget, och borgenärer vet att moderföretaget tar hänsyn till försiktighetsregeln och inte vill urholka bolaget.

5.1.6 Kungsleden AB

Kungsleden AB är ett fastighetsbolag och noterat på Stockholmbörsen sedan 1999. Företagets vision är att genom gott entreprenörskap och hög kompetens bli Sveriges mest lönsamma och framgångsrika fastighetsbolag. Företagets affärsidé är att äga och förvalta fastigheter med långsiktigt hög och stabil avkastning. Enligt moderföretagets utdelningspolicy är styrelsens ambition att upprätthålla en stabil utdelning med hög utdelningsandel. Policyn innebär att utdelningen skall uppgå till minst 50% av det utdelningsgrundande resultatet vilket motsvarar moderföretagets kassaflöde från rörelsen i kassaflödesanalysen.

Kungsleden värderar löpande sina fastigheter själv. Varje fastighet har en egen affärsplan som uppdateras minst en gång per år. Affärsplanen innehåller intern värdering, den senaste externa värderingen, som görs vart tredje år, ett ställningstagande och en handlingsplan om eventuella åtgärder. Från 1 januari 2005 tillämpar Kungsleden IFRS och tolkningsuttalanden från IFRIC tillsammans med RR 30. Moderbolaget tillämpar RR 32 i sin årsredovisning. De viktigaste förändringarna för företaget i samband med övergången till IFRS har varit att omklassificera fastigheterna enligt IAS 40 till förvaltningsfastigheter och värdera dessa till verkliga värden, samt att redovisa finansiella poster till verkligt värde enligt IAS 39.

Företaget har räknat om 2004 års uppgifter för att jämförelse skall kunna göras. Kassaflödet från förvaltningen påverkas inte av de internationella reglerna, men redovisat resultat inklusive värdeförändringar fluktuerar. De internationella reglerna har haft betydande effekter på både resultat- och balansräkningen. Resultaträkningen påverkades med +876,8 MSEK varav orealiserad värdeförändring av förvaltningsfastigheter är 152 MSEK och orealiserade värdeförändring av finansiella instrument är -106,3 MSEK.

5.1.6.1 Intervju med Kungsleden AB

Vi har intervjuat Helena Frank som är financial controller på Kungsleden. Kungsleden har inget goodwillinnehav och av denna anledning har Frank inte svarat på frågorna som rör goodwill. Företaget har valt att redovisa fastigheterna till verkligt värde vilket leder till en ökning av resultatet. Frank hänvisar till årsredovisningen som även beskriver resultatökningen som beror på företagets finansiella instrument. Trots att resultatet har påverkats har varken utdelningspolicy eller det utdelningsbara beloppet förändrats eftersom utdelningen baseras på kassaflödet från rörelsen och exkluderar ej kassapåverkande poster.

Värdering till verkligt värde är alltid förknippad med en viss osäkerhet. Frank berättar att företagets osäkerhetsintervall bedöms ligga runt +/- 5% när det gäller värdet på fastigheterna. Historiskt sett har företagets interna värderingar legat ca. 3% under försäljningsvärdet, sett över en längre period. Frank berättar att moderföretaget inte har ändrat sin utdelningspolicy eftersom utdelningen uppgår till minst 50 % av det utdelningsgrundande resultatet vilket motsvarar kassaflödet från rörelsen i kassaflödesanalysen. Företagets kassaflöde har enligt Frank inte ändrats i och med införandet av IFRS. Samtliga orealiserade poster återläggs och utdelas därmed inte. Frank berättar att styrelsen dels tar hänsyn till utdelningspolicyn, dels till skyddet för det bundna egna kapitalet och försiktighetsregeln. Detta innebär att styrelsen tagit hänsyn till och bedömt företagets verksamhet, omfattning, risker och likviditet.

Eventuella konflikter som Frank förknippar med ABL och IFRS har samband med ett moderföretags val att utforma sin utdelningspolicy och dess val att följa reglerna. Enligt hennes bedömning bör ej kassaflödesgenererade belopp, inte delas ut. Om ett moderföretag väljer att dela ut dessa belopp kan det uppstå konflikter mellan regelverken, menar Frank. Att dela ut pengar som ännu inte kommit moderföretaget tillgodo "reellt" innebär risker för företaget. Hon ifrågasätter om t.ex. marknaden vänder och fastigheter måste nedvärderas – hur hanteras detta ur ett utdelningsperspektiv? Har moderföretaget delat ut en eventuell orealiserad uppvärdering kan moderföretaget urholka det egna kapitalet när det vid ett senare tillfälle måste återläggas.

Frank anser att utdelningspolicyn fokuserar på aktieägare och investerare i första hand. Dock måste moderföretaget alltid ha borgenärerna i åtanke, eller snarare företagets långsiktiga utveckling och finansiering.

5.1.7 Bergvik Skog AB

Koncernen Bergvik Skog bildades 2004. Även moderföretaget Bergvik Skog AB (publ) startade sin verksamhet 2004 och bedriver skogsbruk samt förvaltning av dotterbolagens skogsfastigheter. Företaget är inte noterat på den svenska börsen men följer de internationella redovisningsreglerna. Företaget styrs av två långsiktiga avtal träffade mellan Bergvik och Stora Enso respektive Korsnäs. För vidare information om innehållet av avtalen hänvisas den intresserade läsaren till företagets årsredovisning för år 2005. Moderföretaget har ingen uttalad utdelningspolicy.

Koncernredovisningen upprättas i enlighet med IFRS och RR 30. Moderföretaget tillämpar RR 32 i sin årsredovisning. Företaget har påverkats positivt av övergången till redovisning enligt regelverket IFRS. Biologiska tillgångar redovisas till verkliga värden och effekten i resultaträkningen för år 2004 utgjorde +375 MSEK.

5.1.7.1 Intervju med Bergvik Skog AB

Vi har intervjuat Juhani Toivonen som är ekonomichef på Bergvik Skog AB. Bergvik har ingen uttalad utdelningspolicy. Vidare har Bergvik i stort sett inget goodwillinnehav, och Toivonen har därför inte svarat på frågorna som rör utdelningspolicy och goodwill. Enligt Toivonen har de internationella reglerna inte lett till någon förändring i moderföretagets resultat eftersom det upprättat sin årsredovisning enligt ÅRL och RR 32. Däremot berättar han att koncernen har påverkats positivt genom värderingen av sina biologiska tillgångar och negativt genom värderingen av sina finansiella instrument. Den negativa effekten av de finansiella instrumenten berodde till stor del på att räntan på företagets räntehedgingskontrakt sjönk. Företaget köpte sina biologiska tillgångar under 2004 till dåvarande marknadspris, berättar Toivonen. Vidare anser han att effekten p.g.a. IAS 41 är liten eftersom tillgångarna är nyinköpta och dess anskaffningsvärde redan var höga, och i princip har värdet av tillgångarna enbart ökat med inflationen.

Bergviks maximala utdelning är reglerad i låneavtal med moderföretagets finansiärer, berättar Toivonen. Vidare säger han att en stor del av företagets resultat beror på inflationen, vilket inte ledde till ett ökat kassaflöde. Kassaflödet är viktigt i samband med utdelningsbeslut, då det är viktigt för långsiktigheten, förklarar Toivonen. Det utdelningsbara beloppet och den faktiska utdelningen påverkas inte av värdering till verkligt värde.

Toivonen bekräftar det som framgår i årsredovisningen, att Bergvik använder sig av diskonterade kassaflöden vid värdering av den växande skogen. Denna modell grundar sig på den gällande långsiktiga avverkningsplanen enligt de senast upprättade skogstaxeringarna. Planen har gjorts för de kommande 100 åren vilket motsvarar en genomsnittlig avverkningscykel för Bergviks skogar. Toivonen berättar att det är svårt att uppskatta priser och kostnader på produkter i framtiden och därför väljer företaget att diskontera till nuvärdet. Naturkatastrofer som t.ex. stormen Gudrun kan påverka att tillgångarnas värde sjunker eftersom den framtida volymen minskar samtidigt som den nuvarande volymen ökar. Som en följd av detta, förklarar Toivonen, minskar det framtida kassaflödet och det nuvarande kassaflödet ökar, men priset på produkterna är betydligt lägre. Stormen Gudrun hade enligt Toivonen enbart en marginell effekt på Bergvik.

Toivonen anser att det inte enbart är resultatet som styr utdelningspolicyn och hänvisar till att kassaflödet på sikt måste beaktas. Toivonen menar att ett företag kan få långsiktiga problem om de väljer att dela ut orealiserade vinster. Enligt honom kan överkapitalisering av ett företag vara en motivering för att en utdelning av orealiserade vinster sker.

Toivonen tycker att reglerna enligt IFRS har en sundare inställning till goodwill än de gamla reglerna. Han tycker att om företaget väljer att värdera tillgången till verkligt värde och är uppriktig i sin redovisning – varför måste då företaget göra en årlig avskrivning? Enligt honom är det tillräckligt att ta ställning till posten med jämna mellanrum.

5.1.8 Brinova Fastigheter AB

Brinova Fastigheter AB är ett fastighetsbolag som är noterat på Stockholmsbörsen sedan 2003. Företagets affärsidé är att förvalta och utveckla sin fastighetsportfölj med olika typer av fastigheter. Brinova skall skapa långsiktiga värden genom att aktivt agera på fastighetsmarknaden för att skapa nya fastighetsbolag.

Enligt Brinovas utdelningspolicy skall företagets utdelning långsiktigt uppgå till minst 50% av Brinovas vinst efter skatt men före orealiserade värdeförändringar. Brinova rapporterar sedan 1 januari 2005 enligt de internationella reglerna i sin koncernredovisning. Moderföretaget har valt att inte tillämpa IAS 39 i sin egen årsredovisning ännu. Koncernen redovisar förvaltningsfastigheter och finansiella instrument i enlighet med IAS 39 och IAS 40 med verkliga värden vilket ledde till en positiv resultateffekt för år 2004 av 5,2 MSEK för omvärderingen av förvaltningsfastigheter.

5.1.8.1 Intervju med Brinova Fastigheter AB

Vi har intervjuat Peter Andersson, som är ekonomichef på Brinova. Han berättar att resultatet i koncernen har påverkats av de internationella redovisningsreglerna. Den största påverkan har de finansiella instrumenten haft. Han upplyser om att koncernens innehav av goodwill är mycket liten och har därför inte påverkat resultatet avsevärt. Moderföretagets resultat har påverkats till viss del då dotterbolagsaktier har omvärderats.

Andersson anser att de internationella reglerna har lett till att moderföretagets utdelningspolicy har förändrats, eftersom moderföretaget vill ta hänsyn till orealiserade värdeförändringar. Även moderföretagets utdelningsbara medel har förändrats, men den faktiska utdelningen är i stort sett oförändrad – det finns dock en liten skattepåverkan, säger han.

Andersson anser att den största risken med värdering till verkligt värde är subjektiviteten i värderingen. Dessutom anser han att goodwill är en fiktiv post och egentligen inte faktiska kronor. Har koncernen nytta av goodwilltillgången, så är det klart att den påverkar, anser han. Han berättar att när en utdelning bestäms måste styrelsen först kontrollera de likvida medlen. Styrelsens motivering återfinns i årsredovisningen.

Konflikter Andersson förknippar mellan IFRS och ABL är att moderföretagen delar ut ett fiktivt resultat om inte en ”spärr” finns i utdelningspolicyen. Detta kan gynna aktieägare på borgenärernas bekostnad. De flesta borgenärer är dock säkrade i sina låneavtal. Det måste vara en balansgång, så att båda parter gynnas. Han förknippar två stora risker med IFRS, vilka är värdering till verkligt värde och beräkningen av skattekostnaden. När han pratar om skattekostnad hänvisar han till företaget Klöver som har stora underskottsavdrag.

5.2 Revisorer

Att vara revisor i ett noterat företag som upprättar koncernredovisning kräver lyhördhet, kunskap samt förståelse för företagets behov. Det är viktigt att revisorn omsätter sin egen kompetens och erfarenhet. Införandet av IFRS har påverkat revisionsbranschen så att byråerna kan säkra sitt oberoende. Vi har intervjuat två revisorer som båda har klienter som upprättar sin koncernredovisning enligt de internationella redovisningsreglerna.

5.2.1 Willard Möller

Vi har intervjuat Willard Möller, auktoriserad revisor på SET Auktoriserade Revisorer. Möller anser att de internationella redovisningsreglerna ofta har lett till annorlunda resultat i koncernen. Han tycker att effekten av värdering till verkligt värde varierar beroende på bransch och hänvisar till fastighetsbranschen där effekterna är störst. Den slojade goodwillavskrivningen kommer att påverka företagen mer än värderingseffekten. Möller tror att moderföretagen påverkas enbart marginellt av de internationella reglerna då tillgångarna oftast ägs av hela koncernen. Han tror vidare att en eventuell effekt i moderföretagen huvudsakligen beror på förändringen i värderingen av finansiella instrument. Då de internationella reglerna inte har någon större påverkan på moderföretagens resultat och dess egna kapital förändras inte heller det utdelningsbara beloppet, anser Möller. Han tror dock att den faktiska utdelningen på sikt kan förändras samtidigt som de internationella reglerna kommer att öka företagspriserna i framtiden.

Möller känner en viss oro i samband med värdering till verkligt värde av tillgångar. Han ifrågasätter vad som egentligen är tillgångens verkliga värde. Han berättar att företagen i Tyskland redan tidigare värderade sina tillgångar till verkliga värden, vilket visade sig vara en dålig utveckling. Möller poängterar den grundläggande frågeställningen: "Vad är målsättningen med redovisningen?" Han berättar att all fokus numera ligger på företagets balansräkning. Han tycker att det verkliga värdet i balansräkningen är bra i fastighetsbolag, men vad är det verkliga värdet på tillgångar i ett industriföretag?

Möller menar att den slojade goodwillavskrivningen kan påverka den faktiska utdelningen och även det utdelningsbara beloppet om koncernspärren tidigare var ett hinder för en eventuell utdelning. Eftersom de flesta policyer är formulerade så att utdelningen skall utgöra en viss procentandel av företagets resultat, så borde även utdelningspolicyn påverkas genom att företagen skall upplysa om innehållet av orealiserade värdeförändringar. Möller hänvisar till fastighetsbolagen där utdelningspolicyn på något sätt måste förändras. Enligt hans åsikt kan fastighetsbolag inte längre skriva att utdelningen utgör en viss procent av resultatet, eftersom en stor del kan vara värdeförändring, som företaget möjligen inte har likviditet till.

Möller tvekar inte att hålla med i Sven-Arne Nilssons kommentar i artikeln i Dagens Industri angående att goodwillnedskrivningar inte behöver vara lika stora

som goodwillavskrivningar. Han berättar att de flesta nedskrivningar görs i samband med att företaget byter sin verkställande direktör (VD). Möller anser att det inte finns någon VD som kan beräkna goodwill på framtida kassaflöden utan att subjektiviteten blir mycket stor. Han berättar vidare att det är mycket svårt för en revisor att se om kassaflödesanalysen är felaktig.

Möller undrar om själva försiktighetsregeln har utökats, eller bara förtydligats? Han refererar till styrelsens yttrande om företagets vinstutdelning som tillkommit i ABL. Med styrelsens underskrift får försiktighetsregeln en annan fokus. Han anser att koncernspärren i vissa fall var ett hinder tidigare år t.ex. när koncernens fria egna kapital har hindrat en utdelning som ur försiktighetsskäl inte var något problem. Han tycker att huruvida värdeöverföringen kan ske, beror på företagets likviditet och fritt och bundet eget kapital i dagsläget, med en prognos om hur nästa års resultat ser ut. Möller anser att det är svårt att se längre fram än ett år men tycker att, om företaget har kunskap om händelser som ligger längre fram i tiden, som kan ha inverkan på resultatet, måste hänsyn tas till dessa.

Eventuella konflikter mellan de internationella reglerna och borgenärsskyddsreglerna i ABL finns – men de är positiva, tycker Möller. ”Skydden för borgenärerna måste finnas!” Möller anser att den främsta anledningen till att moderföretagen vill hålla en jämn utdelning är psykologisk. Det är mycket känsligt att sänka en utdelning, poängterar han. Har moderföretagen för mycket pengar så lämnar de hellre en extra utdelning för att slippa ändra på utdelningspolicyn. Moderföretagen fokuserar enbart på aktieägarna och inte på borgenärerna.

Avslutningsvis hänvisar Möller till debatten om i fall moderföretagen delar ut för mycket eller för lite. Nationalekonomerna anser att om pengarna inte behövs i företagen så skall de delas ut till aktieägarna där de gör mer nytta. Möller hade önskat att företagen hade haft en mer långsiktig planering när det gäller utdelning.

5.2.2 Torbjörn Svensson

Vi har intervjuat Torbjörn Svensson som är auktoriserad revisor på Deloitte. Svensson berättar att resultaten i företagen har påverkats av värdering av tillgångar till verkligt värde, men att effekterna varierar mycket beroende på vad det är för företag. Tydligt är dock att fastighetsbolagen har påverkats mest där värdeförändringarna uppstår som ett resultat av värdering till verkligt värde. Skillnaderna är dock stora mellan företagen. En del företag påverkas mycket av värdering till verkligt värde, medan andra inte påverkas särskilt mycket, berättar Svensson.

De företag som har gjort stora förvärv eller räknat om tidigare förvärv, har berörts mest av den internationella regleringen av rörelseförvärv, enligt Svensson. Många företag har valt att inte räkna om tidigare förvärv, när det inte har varit nödvändigt. Nytt för företagen i samband med de internationella reglerna om rörelseförvärv är att inte goodwillavskrivningar längre skall göras. Detta kan innebära att företagen

istället hänför mer till sådana immateriella tillgångar som är föremål för avskrivning.

Moderföretagens utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet och den faktiska utdelningen påverkas av värderingen till verkligt värde eftersom nuvarande regler resulterar i vinster som inte motsvaras av företagets likviditet, enligt Svensson. I princip kan detta leda till att moderföretagen lånar, för att följa sin utdelningspolicy - vilket inte är bra. Om moderföretagen "hittar" likviditet till utdelningen kan de utnyttja den ökade vinsten genom att dela ut mer. Risk förknippad med värdering till verkligt värde, är att värderingen är oerhört subjektiv och skiljer sig mycket åt, beroende på vem som sköter värderingen.

Slopade goodwillavskrivning påverkar troligen inte utdelningspolicyn, de utdelningsbara medlen eller den faktiska utdelningen då resultaten kommer att vara oförändrade när moderföretagen har hittat jämviktsläget, säger Svensson. Redovisningen är inte så viktig för dem som analyserar företagen, eftersom de tittar på företagets kassaflöde och vilka pengar som är realiserade. Det är rimligt att titta på kassaflödet vid bedömningar, eftersom "kassan inte ljuger". För att komma runt problematiken med konjunkturförändringar, ränteändringar m.m. kan moderföretagen välja att inte dela ut orealiserade vinster. Om nedskrivningarna på goodwill är mindre än de årliga avskrivningarna, så leder det rent tekniskt sett till mer att dela ut, men om det inte finns mer pengar så kan man ändå inte dela ut mer, enligt Svensson. Att inte vara tvungen att systematiskt skriva av goodwill är logiskt, då strävan är att likställa företagen med varandra. I företagsvärlden vill företagen kunna förvärva på lika villkor.

Den slopade koncernspärren har inte så stor betydelse för moderföretagen även om tillgångarna indirekt finns även här, säger Svensson. Det har dock lett till en liten förbättring, eftersom den tidigare regleringen ledde till att företagen alltid fick rätta sig efter det sämsta, av koncernens eller moderföretagets, fria egna kapital. Om ett företag har skrivit av sina dotterföretag vederbörligt så bör det inte finnas några skillnader i koncernen som leder till att försiktighetsregeln blir tillämplig. Eftersom företagets mål är att ha viss soliditet så är inte försiktighetsregeln mera tillämplig nu än den var tidigare, men de internationella redovisningsreglerna innebär att styrelsen skriver ut, vad de även tidigare gjorde.

Konflikter mellan borgenärsskyddsreglerna och de aktieägarinriktade reglerna kan uppstå. Det kapital som redovisas som tillgängligt till aktieägarna, är inte alltid tillgängligt, då det inte alltid motsvaras av likviditet i företaget. Teoretiskt sett så skulle moderföretaget kunna dra ut på leverantörsskulderna, för att dela ut mer till aktieägarna, vilket leder till mindre säkerhet för borgenärerna, än om moderföretaget inte hade delat ut.

Moderföretaget vill inte bara hålla utdelningspolicyn jämn och stabil över tiden. Tanken är att företaget skall utvecklas över tiden, med ett gott resultat som följer en jämn resultatutveckling. Om det är stora svängningar i resultaten, så gör moderföretagen hellre en extrautdelning, än förändrar utdelningspolicyn.

Grundtanken med ett aktiebolag är att skapa vinst till aktieägarna, så företagen vill inte backa, då det är ett misslyckande.

Det stora problemet i samband med de internationella reglerna uppstår om företagen tar fram värden som inte motsvaras av likviditet. Om företagen lånar i förhållande till för höga värden så är det banken som tar risken. Intresset för redovisningen minskar, eftersom den är allt mindre användbar för investerarna. Då redovisningen är en teori, så kan företagen följa vilka regler som helst, om de bara berättar vad de gör och vilka regler de följer. De internationella reglerna är inte bättre än de nationella reglerna, då det goda omdömet har tagits bort, genom införandet av de internationella reglerna. Reglerna ger intryck av att vara exakta men i princip är det tvärtom. Om någon annan kommer in i företaget och gör en annorlunda bedömning då blir det plötsligt en redovisningsskandal.

5.3 Företagen som avböjde intervju

Nedan redogörs för information som framkom i samtal med två företag som avböjde en intervju.

5.3.1 Investment AB Öresund

Investment AB Öresund är ett rent investmentföretag som inneha förvaltningsfastigheter.

Vi har talat med Marika Eklundh, ekonomichef på Öresund AB. Anledningen till varför Eklundh avböjde en intervju var att informationen inte var användbar för vår studie, då moderföretagets utdelning baseras på egen erhållen utdelning. Öresund AB vidareutdelar i stort sett egen erhållen utdelning.

5.3.2 Korsnäs AB

Korsnäs AB levererar fiberbaserat förpackningsmaterial och ägs till 100% av Investment AB Kinnevik.

Vi har talat med Mats Östling, ekonomichef på Korsnäs AB. Anledningen till att Östling avböjde en intervju var att Korsnäs inte har någon utdelningspolicy. Korsnäs är ett helägt dotterbolag till ett noterat moderbolag. Moderföretaget lånar vad som behövs av Korsnäs, säger Östling. Företaget har ställt upp modeller för hur transaktionerna mellan företagen får gå till.

5.4 Kapitelsammanfattning

Vår empiri består av intervjuer med fyra fastighetsförvaltande företag, tre skogsbolag och ett investmentföretag. Av dessa företag redovisas tre anonymt. Vidare redogör vi för intervjuer med två auktoriserade revisorer. Avslutningsvis nämns information som vi fått vid samtal med två ytterligare företag som har avböjt en intervju.

6. Analys

Detta kapitel presenterar analysen av det empiriska materialet som samlats in i undersökningen. Som inledning presenteras konflikter mellan aktieägare och borgenärer som kan uppkomma då företagen måste följa olika regelverk med skilda syften. Därefter analyseras hur koncernernas resultat samt moderföretagens utdelningsbara belopp och faktiska utdelning påverkas av de internationella redovisningsreglerna. Denna analys mynnar sedan ut i en genomgång av huruvida moderföretagens utdelningspolicy påverkas.

6.1 Konflikter mellan aktieägare och borgenärer

Syftet med de internationella reglerna är att tillgodose ägares behov. De noterade företagen skall använda de internationella reglerna vid upprättandet av sin koncernredovisning samtidigt som reglerna i ABL måste beaktas. ABL behandlar regler om vinstutdelning och värdeöverföring, och lagens yttersta syfte är att skydda företagets borgenärer. Samtliga respondenter i vår undersökning anser att olika konflikter mellan aktieägare och borgenärer kan uppkomma. Konflikterna kan även vara positiva, anser Möller, och tycker att skyddet för borgenärerna måste finnas.

Flera respondenter anser att det utdelningsbara beloppet inte alltid behöver motsvara moderföretagets likvida medel. Företagets likvida medel behöver inte nödvändigtvis öka när resultatet förbättras. Det kan vara svårt att förklara för aktieägare varför den faktiska utdelningen inte är högre om företaget har haft ett mycket bra resultat. Ur företagets synvinkel måste hänsyn tas till samtliga intressenter, men aktieägarna vill primärt ha en stor utdelning och glömmer ofta bort långsiktigheten. En liknande konflikt kan uppstå om värdeförändringen återfinns i koncernen och moderföretaget inte kan tillgodogöra sig denna. Aktieägarna kan ha svårt att se var värdet egentligen finns och kan glömma bort att det är moderföretaget som delar ut.

Hedström anser att det finns motsatta intressen mellan ABL och IFRS och hänvisar till fastighetsmarknaden och en period där fastighetspriserna är extremt höga. Han förklarar att det kan innebära en risk för företagets borgenärer om marknadsräntan för utlåning inte anpassas. Vågar borgenärerna låna ut till marknadsvärden?

Fyra respondenter anser att en jämn och stabil utdelning helt och hållet fokuserar på aktieägarna och investerarna. Detta är en åsikt som stämmer överens med experternas uttalanden. Svensson anser att företagen inte enbart vill hålla en jämn och stabil utdelning; de strävar även efter att företaget skall utvecklas över tiden med jämn resultatutveckling. Fyra av tio respondenter anser att utdelningspolicyn fokuserar på aktieägare och investerare i första hand men att hänsyn alltid måste tas till borgenärerna och företagets långsiktiga utveckling och finansiering. Gamma

menar att i första hand måste alltid kontroll ske av att företagets fortbestånd inte äventyras till följd av en utdelning.

6.2 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning

Sammanställningen visar hur de internationella redovisningsreglerna påverkar moderföretagens resp. koncernernas resultat samt moderföretagets utdelningsbara belopp och faktiska utdelning. Det utdelningsbara beloppet är den bas för utdelning som moderföretaget har räknat fram med stöd av utdelningspolicyn. I samtliga koncerner har resultatet påverkats positivt till följd av att redovisningen upprättas i enlighet med IFRS. Resultatpåverkan i koncernerna har dock inte automatiskt lett till en förändring i moderföretagets resultat.

	Resultatpåverkan moderbolag/koncern	Påverkan av Utdelningsbara beloppet	Påverkan av den Faktiska utdelning
Bolag A	Nej/Ja	Nej	Nej
Bolag B	Ja/Ja	Ja	Nej
Bolag C	Nej/Ja	Nej	Nej
SCA	Ja/Ja	Ja	Nej
HEBA	Ja/Ja	Nej	Liten förändring
Kungsleden	Nej/Ja	Nej	Nej
Bergvik Skog	Nej/Ja	Nej	Nej
Brinova	Ja/Ja	Ja	Liten förändring

Tabell 1 Påverkan på resultat, utdelningsbart belopp och faktisk utdelning

Enligt de internationella reglerna skall goodwill inte skrivas av och i stället nedskrivningsprövas minst en gång per år. Nedskrivningsbelopp och tidigare avskrivningsbelopp behöver inte nödvändigtvis stämma överens, inte heller på lång sikt. Den slopade goodwillavskrivningen och värdering till verkligt värde av tillgångar kan resultera i en förbättring av företagets eget kapital som i sin tur påverkar företagets soliditet. Soliditet är ett viktigt finansiellt mått som beskriver företagets eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Alfa bekräftar att låg soliditet och tillgångar som sjunker i värde omedelbart får en effekt i det egna kapitalet.

Enligt ABL måste en utdelning vara försvarlig och får inte riskera företagets fortbestånd. När styrelsen utformar sitt förslag till utdelning måste de beakta försiktighetsregeln i ABL 17 kap., vilket innebär, att hänsyn måste tas till företagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Försiktighetsregeln skall göra tydligt att det är mycket viktig att samtliga händelser i ett företag beaktas.

Enligt årsredovisningarna har jämförelsetalen för 2004 påverkats i Bolag B och SCA av den slopade goodwillavskrivningen, vilket har lett till en förändring av det utdelningsbara beloppet. Gamma och Andersson menar att goodwill är ett fiktivt värde som är svårt att beräkna i jämförelse med värdet på andra tillgångar. Vid bedömning av värdet på goodwill spelar subjektiviteten en ännu större roll än vid värdering av övriga tillgångar. Det kan ifrågasättas hur långsiktigt värdet av goodwill egentligen är. Goodwillnedskrivningar görs oftast i samband med att ett företag byter VD. Toivonen anser att IFRS har en sundare inställning till goodwill och att det är fullt tillräckligt att värdepröva posten årligen om den är uppriktigt redovisad i balansräkningen.

Svensson menar att slopad goodwillavskrivning leder till att företagen istället klassificerar mer tillgångar som sådana immateriella tillgångar som är föremål för avskrivning. Malmqvist bekräftar påståendet och hänvisar till att WM-Data och Electa har redovisat övertagna tillgångar vid förvärv som immateriella tillgångar. Svensson anser att varken utdelningsbara medel eller den faktiska utdelningen kommer att påverkas eftersom företagen slutligen kommer att hitta ett jämviktsläge. För att företagen skall kunna förvärva på lika villkor är det logiskt att inte vara tvungen att skriva av goodwill. Malmqvist tycker däremot att priserna i företagens expansionstider kan bli för höga om avskrivningarna inte längre görs och detta kan leda till en ny bubbla. Företagens resultat kommer att påverkas mer av den slopade goodwillavskrivningen än av värderingseffekten, anser Möller. Till skillnad från Svensson, så menar Möller, att den slopade goodwillavskrivningen kan påverka både det utdelningsbara beloppet och den faktiska utdelningen. Även Malmqvist anser att den slopade goodwillavskrivningen borde leda till större utdelningar.

Vissa av de noterade företagens tillgångar skall värderas till verkliga värden i balansräkningen. Det verkliga värdet på tillgången kan överstiga värdet utifrån anskaffningsvärdet och kan därmed innehålla orealiserade vinster. De internationella reglerna för vissa tillgångar gör ingen skillnad mellan realiserade och orealiserade vinster och förluster. Detta kan leda till att moderföretagens resultat innehåller orealiserade vinster vilket kan förändra utrymmet för en vinstutdelning. I hälften av moderföretagen i vår undersökning har värdering till verkligt värde förändrat resultaten för år 2004. Värdering av tillgångar till verkligt värde har i alla undersökta företag lett till en resultateffekt i koncernen. Variationer i tillgångsslag har medfört olika höga effekter. Resultatet i Bolag B, där finansiella instrument utgör ett stort värde, har påverkats mest av stora fluktuationer på börserna, som också leder till förändringar i värdet på marknadsandelar i intresseföretagen. Beta ser fluktuationen som den största risken förknippad med värdering till verkligt värde.

IAS 40 föreskriver att ett företag skall värdera samtliga förvaltningsfastigheter enligt samma metod för att underlätta jämförbarheten. Företagen kan välja att redovisa fastigheterna till verkligt värde eller till anskaffningsvärdet. Verkligt värde medför risker och är behäftat med en viss felmarginal. Bolag A och HEBA använder enbart externa värderare medan Kungsleden och Brinova löpande värderar sina fastigheter själv och kompletterar med extern värdering. All värdering

till verkligt värde är förknippad med subjektivitet, eftersom värdering inte är en exakt vetenskap och hänsyn måste tas till många olika faktorer. Vid en för hög, eller för låg, värdering av tillgångar förmedlas en osann bild av företaget vilket kan leda till att de olika intressenterna fattar felaktiga beslut. Värdering till verkligt värde kan leda till stora variationer i företagets resultat från år till år, vilket kan försvåra intressenternas beslutsfattande.

Samtliga skogsbolag i vår undersökning använder sig av värderingsmodeller som bygger på företagets kassaflöden där hänsyn tas till skogsavverkningen i beräkningen. Modellerna är mycket sårbara eftersom fel i beräkningarna leder till felaktiga resultat. Händelser som kan påverka beräkningarna är t.ex. naturkatastrofer som stormen Gudrun. År 2005 redovisar Bolag B och SCA inga resultateffekter p.g.a. slopad goodwillavskrivning då det inte längre krävs av årsredovisningen.

	Slopad goodwill-avskrivning	Förändring finansiella Instrument	Förändring förvaltnings-fastigheter	Förändring sålda fastigheter	Förändring skogs-tillgångar
Bolag A	-	-	+183	-	-
Bolag B	+831	-2.557	-	-	-457
Bolag C	-	-	-	-	+206
SCA	+1.181	-	-	-	+252
HEBA	-	-	+141,2	-	-
Kungsleden	-	-106,3	+152	-117,2	-
Bergvik Skog	-	-	-	-	+375
Brinova	-	-	-	5,2	-

Tabell 2 Resultateffekter koncernerna för år 2004 i MSEK

	Slopad goodwill-avskrivning	Förändring Finansiella Instrument	Förändring F förvaltnings-fastigheter	Förändring sålda fastigheter	Förändring skogs-tillgångar
Bolag A	-	+4	+318	-	-
Bolag B	-	+3 893	-	-	-
Bolag C	-	-	-	-	-180
SCA	-	-	-	-	+286
HEBA	-	-	+223	-	-
Kungsleden	-	+68,8	+1.122	-85,3	-
Bergvik Skog	-	-	-	-	+695
Brinova	-	-	-	-	-

Tabell 3 Resultateffekter för koncernerna för år 2005 i MSEK

6.3 Påverkas företagens utdelningspolicy?

Av tidigare analys framgår det att både slopad goodwillavskrivning och värdering till verkligt värde påverkar koncernernas och moderföretagens resultat. Andersson tycker dock att den faktiska utdelningen inte bör påverkas. Förslag till utdelning lämnas av styrelsen, som utgår från företagets ekonomiska rapporter, som återfinns i företagets årsredovisning. En årsredovisning skall, enligt ÅRL, innehålla resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse och ge en rättvisande bild av företagets ställning. Informationen som återfinns i en årsredovisning används av intressenterna vid beslutsfattande samt för bedömning av företagets förmåga att lämna utdelning.

En utdelning kan innebära risker för företaget och dess intressenter, och av denna anledning utformades skyddande regler i ABL. En värdeöverföring får inte ske utan att det efter överföringen finns täckning för företagets bundna egna kapital, och den får inte vara till fara för fordringsägarna. Beloppsspärren i ABL 17 kap. utgör en övre gräns för en förmögenhetsöverföring och är direkt kopplad till redovisningen, medan försiktighetsregeln kräver att styrelsen tar hänsyn till övriga faktorer när den överväger om en utdelning är försvarlig. Styrelsen skall ta ställning till den föreslagna vinstutdelningen, genom att skriva ett motiverat yttrande. Båda revisorerna i vår undersökning anser att förstärkningen av försiktighetsregeln inte innebär någon större skillnad, men att styrelsens motivering ger regeln annorlunda fokus. Norberg anser att eftersom försiktighetsregeln är en huvudregel så borde företagen tydligt skriva hur den beaktas i sina årsredovisningar. Företagens utdelningspolicyer är i stort sett konstruerade på samma sätt, vilket gör att de verkar mekaniska.

Vid utformningen av utdelningspolicyen måste noterade moderföretag följa bestämmelserna i de nationella lagarna samt ta hänsyn till effekterna av de internationella standarderna. Hänsyn måste även tas till intressenternas krav för att upprätthålla legitimitet. Moderföretaget bör sträva efter att maximera sin utdelning till aktieägare. Vid värdeöverföring måste moderföretag ta hänsyn till den samlade ekonomiska ställningen i koncernen när beloppet bestäms. Denna förstärkta försiktighetsregel ersätter den tidigare koncernspärren, men enligt Beta är det för tidigt att se effekter av förändringen, då de nya reglerna i ABL inte började gälla förrän 1 januari 2006. Möller förklarar att den tidigare koncernspärren i vissa fall hindrade utdelning, trots att den ur försiktighetssynpunkt inte utgjorde något problem. Norberg menar, att förändringen av dessa regler leder till att företagen i större utsträckning måste göra egna bedömningar. Thorell anser, att försiktighetsregeln i ABL numera utgör den informella koncernspärren.

Trots resultatpåverkan i fyra moderföretag har enbart HEBA och Brinova förändrat sina utdelningspolicyer. HEBA har förändrat procentsatsen för utdelningen från 80% av koncernens resultat efter skatt, till 70% av koncernens resultat efter skatt, för att den faktiska utdelningen inte skulle påverkas, men en liten förändring har ändå skett. I Brinova har det utdelningsbara beloppet ändrats till följd av värdeförändring. För att motverka att den faktiska utdelningen påverkas har moderföretaget justerat sin utdelningspolicy som exkluderar realiserade vinster

som uppkommer vid värdering till verkligt värde. Malmqvist har inte sett några förändringar i formuleringarna av moderföretagens utdelningspolicy men däremot smärre justeringar. Han har inte heller sett någon dramatisk höjning av moderföretagens faktiska utdelning. Brinovas faktiska utdelning har en viss påverkan som beror på framtida skatteskulder.

Såväl Bolag B som Bergvik Skog har ingen uttalad utdelningspolicy. Anledningen till att Bolag B inte har någon uttalad utdelningspolicy är att företaget ofta genomför stora sakvärdesutdelningar och i samband med dessa är kontantutdelningarna lägre. I Bolag B har resultatet förändrats p.g.a. värdering till verkligt värde av företagens finansiella instrument. Trots resultat effekt och förändrat utdelningsbart belopp, som till största delen beror på värdering till verkligt värde, så har inte den faktiska utdelningen påverkats, då företaget tar hänsyn till likviditeten, samtidigt som försiktighetsregeln i ABL beaktas. Den slopade goodwillavskrivningen har inte lett till stora effekter i företagens resultat. Bergvik Skog har ingen uttalad utdelningspolicy eftersom det är företagens finansiärer som reglerar den maximala utdelningen i sina låneavtal.

Förutom förändringen som HEBA och Brinova har sett, har den faktiska utdelningen inte påverkats i något annat moderföretag i undersökningen, vilket beror på olika förhållanden. T.ex. behöver en ökning av moderföretagens resultat inte automatiskt leda till en ökning av moderföretagens likvida medel. Enligt Hedström, har moderföretagens resultat i SCA ökat, vilket har lett till en förändring i det utdelningsbara beloppet men inte till en förändring i den faktiska utdelningen. Moderföretagens utdelningspolicy baseras på kassaflödet vilket är förklaringen till varför den faktiska utdelningen inte har påverkats. Även Kungsleden baserar sin utdelning på företagens kassaflöde från rörelsen. Bergvik Skog tar hänsyn till kassaflödet vid utdelning då det är viktigt för långsiktigheten. Kassaflödet får en viktigare roll vid bedömningen av lönsamheten i samtliga företag eftersom likviditeten alltid måste beaktas.

Det finns olika skäl till att moderföretagen inte har ändrat sina utdelningspolicyer. En viktig anledning är att det i utdelningspolicyen framgår att moderföretaget exkluderar eventuella orealiserade värdeförändringar. Bolag C, vilket är ett statligt företag, är det enda företag som inte tar hänsyn till om orealiserade vinster delas ut när de utformar sin utdelningspolicy. Gamma anser att utdelningspolicyen borde ses över och en förändring behövs för att kunna motverka problemet.

I Öresund och Korsnäs beror utdelningen på hur ägarstrukturen ser ut i företagen. Öresunds storlek på utdelning beror på hur mycket egen utdelning de erhållit. Korsnäs, som är ett helägt dotterföretag till ett noterat moderföretag, har ingen uttalad utdelningspolicy eftersom moderföretag lånar vad som behövs, säger Östling.

Nedan sammanställer vi hur de internationella redovisningsreglerna har påverkat koncernernas och moderföretagens resultat, samt moderföretagens utdelningsbara belopp och den faktiska utdelningen, som introducerades i inledningen av avsnitt 6.2. Det utdelningsbara beloppet är även i denna tabell den bas för utdelning som

moderföretaget har räknat fram med stöd av utdelningspolicyn. Tabellen nedan redogör för om förändringar har skett i moderföretagens utdelningspolicy. För att få en överblick över helheten återger vi tidigare tabell.

	Resultatpåverkan moderbolag/koncern	Påverkan av Utdelningsbara beloppet	Påverkan av den Faktiska utdelning	Påverkan av Utdelningspolicy
Bolag A	Nej/Ja	Nej	Nej	Nej
Bolag B	Ja/Ja	Ja	Nej	Inget policy
Bolag C	Nej/Ja	Nej	Nej	Nej
SCA	Ja/Ja	Ja	Nej	Nej
HEBA	Ja/Ja	Nej	Liten förändring	Ja
Kungsleden	Nej/Ja	Nej	Nej	Nej
Bergvik Skog	Nej/Ja	Nej	Nej	Inget policy
Brinova	Ja/Ja	Ja	Liten förändring	Ja

Tabell 4 Sammanställning av påverkan av IFRS

6.4 Sammanfattning

Både slopad goodwillavskrivning och värdering till verkligt värde leder till effekter i företag. I vår undersökning har samtliga företag påverkats men effekterna varierar. I samtliga koncerner har resultatet förändrats med anledning av att de internationella redovisningsreglerna följs. Detta har dock inte automatiskt lett till en förändring i moderföretagens resultat, utan endast hälften har påverkats. Av dessa har en förändring av det utdelningsbara beloppet skett i tre av moderföretagen, till följd av resultatökningen. Två moderföretag har sett en liten förändring i den faktiska utdelningen medan två inte har någon uttalad utdelningspolicy, varför ingen förändring har skett. Av alla de studerade företagen är det enbart två som har förändrat sin utdelningspolicy med anledning av de internationella redovisningsreglerna.

7. Slutsats och egna åsikter

Detta avslutande kapitel sammanfattar analysen med betoning på de frågor som är mest väsentliga för vårt syfte och som besvarar vår forskningsfråga: Har de internationella redovisningsreglerna tillsammans med förändringen i ABL påverkat företagens resultat och moderföretagens utdelningsbara belopp, faktiska utdelningen och utdelningspolicy. Den mest väsentliga informationen som återges återspeglar även våra egna reflektioner och åsikter. Avslutningsvis presenteras förslag till fortsatta studier.

7.1 Förändringar till följd av IFRS

Slopad goodwillavskrivning kan leda till både positiva och negativa effekter i företagen. Det kan vara positivt att det är fullt tillräckligt att nedskrivningspröva goodwill årligen. Svårigheten att värdera tillgången kan vara negativ, vilket kan leda till att företagen istället väljer att redovisa goodwill som immateriell tillgång..

Fastighetsförvaltande företag påverkas troligen mest av värdering av vissa tillgångar till verkligt värde. Denna åsikt delar vi med samtliga respondenter i undersökningen. Även värdet på finansiella instrument anser vi vara avgörande för utdelning, för att det oftast är moderföretaget som äger dessa tillgångar. Vi delar respondenternas uppfattning att orealiserade värdeförändringar som uppkommer till följd av verkligt värde i balansräkningen skall beaktas, när utdelningen beslutas, för att skydda företagens borgenärer. Däremot anser vi att det inte behöver vara ett absolut förbud att nyttja en del av värdeförändringen om företaget är ”friskt”. Det kan ge dåliga signaler till investerare om förändringen inte alls nyttjas på lång sikt. I vår mening måste vissa bedömningar, om huruvida värdeförändringar skall delas ut, göras av företaget själv, och det kan skilja sig från fall till fall. När företaget överväger att dela ut värdeförändringar måste en helhetsbedömning göras som inkluderar samtliga intressenter, d.v.s. även borgenärer, och företagens framtida ekonomiska ställning.

7.2 Förändringar av moderföretagens utdelningspolicy

I samtliga undersökta företag har en resultatförändring skett i koncernredovisningen, men enbart hälften av moderföretagen har haft en resultatförändring i sin årsredovisning. Genom vår studie av koncern- och årsredovisningar kom vi fram till att de flesta tillgångarna oftast ägs av andra koncernföretag än moderföretagen. Av denna anledning är resultatförändringarna i koncernerna inte förvånande. Moderföretagen innehar ofta finansiella instrument, som enligt RR 32 endast får värderas till verkligt värde, om det är förenligt med ÅRL. I tre moderföretag har resultatförändringen påverkat det utdelningsbara

beloppet, vilket i sin tur påverkade den faktiska utdelningen enbart i ett moderföretag. Däremot har den faktiska utdelningen påverkats i ytterligare ett moderföretag trots att förändring inte hade skett i moderföretagets utdelningsbara medel. Genom analysen kom vi fram till att om moderföretagets utdelningsbara medel påverkas är det viktigt, att i utdelningspolicyn exkludera orealiserade värdeförändringar, för att inte påverka den faktiska utdelningen. När det inte finns en uttalad utdelningspolicy blir kassaflödet viktigt, vilket inte behöver öka eller minska bara för att resultatet förändras.

Innan vi påbörjade undersökningen ansåg vi att en förändring i den faktiska utdelningen måste innebära att även det utdelningsbara beloppet förändras. Empirin visar dock att så inte är fallet. I ett av moderföretagen har resultatet påverkats men detta ledde inte till någon förändring av de utdelningsbara medlen, eftersom utdelningspolicyn har förändrats. Däremot har den faktiska utdelningen ändå förändrats marginellt till följd av de internationella reglerna.

Frank angav i intervjun att moderföretaget i Kungsleden inte har någon förändring alls som beror på IFRS. När vi studerade företagets koncern- och årsredovisningar läste vi att den faktiska utdelningen för år 2005 har ökat med 56% jämfört med den för föregående år. I årsredovisningen för år 2005 framkommer att moderföretagets resultat ökat till följd av större utdelningar från dotterföretagen. Vi ställer oss frågande till om utdelningarnas storlek möjliggjordes genom att de internationella redovisningsreglerna har lett till förändringar i dotterföretagen. Detta är visserligen ovanligt, men möjligt. I vår mening har både moderföretagets resultat och den faktiska utdelningen påverkats av IFRS i detta fall.

Två moderföretag i undersökningen har ingen uttalad utdelningspolicy, och i fyra moderföretag är utdelningspolicyn oförändrad efter införandet av de internationella reglerna. Två företag har förändrat sin utdelningspolicy som en följd av redovisningen enligt IFRS. Vi har fått intrycket att samtliga företag anser, att det är viktigt att moderföretaget exkluderar orealiserade värdeförändringar i sin utdelningspolicy. Bolag C beaktar försiktighetsregeln genom att ta hänsyn till konsolideringsbehov och företagets ekonomiska ställning när utdelning beslutas, men tar ingen hänsyn alls till huruvida orealiserade vinster delas ut.

7.3 Reflektioner över studiens resultat

När vi påbörjade vår studie visste vi att de internationella redovisningsreglerna påverkar koncernernas resultat eftersom vissa tillgångar värderas till verkligt värde. Detta var anledning till vår övertygelse om även en förändring i moderföretagens utdelningspolicy. Efter att vi studerat fallföretagens årsredovisningar såg vi att förändringen av utdelningspolicyn varierade mellan företagen. Vår förhoppning var att genom intervjuerna få svar på hur moderföretagen motiverar sin utformning av utdelningspolicyn. Under studiens gång har det blivit tydligt att moderföretagen inte anpassat sina redovisningar och årsredovisningar till IFRS och dess krav fullt ut. Det råder variationer i t.ex. framställningen av jämförelsetalen för år 2004 samt framställningen av hur företagen tar hänsyn till orealiserade värdeförändringar. Ett

företag i undersökningen har inte ens funderat över denna problematik i samband med årets utdelning. För företagen innebär de internationella reglerna fortfarande ett nytt sätt att redovisa, vilket framgick i våra intervjuer. De nya reglerna i ABL började gälla först 2006, och enligt många respondenter är det för tidigt att se konkreta förändringar. Av denna anledning fick vi inte så utförliga svar som vi förväntade oss när vi inledde vår undersökning, vilket ledde till att effekter på resultat, utdelningsbart belopp, faktisk utdelning eller utdelningspolicy var förhållandevis små.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

De internationella reglerna är fortfarande under utveckling och följs inte fullt ut av samtliga företag, och förändringen i ABL började inte gälla förrän 2006. Dessa två faktorer gör att det vore intressant att genomföra en liknande studie om några år då vi tror att effekterna blir tydligare.

Det vore intressant att göra en liknande studie branschvis eller utifrån företagens ägarstruktur. I USA har det periodvis varit sedvanligt att ägarna tömmer företagen på hela deras vinster. Att undersöka ägarnas strategi för att se om det uppkommer intressanta problem vore därför av intresse.

Då det statligt ägda företaget i vår undersökning är det enda som inkluderar orealiserade värdeförändringar, vore det intressant att undersöka fler statligt ägda företag, för att se om det är ett vanligt förekommande fenomen.

Källförteckning

Publicerade källor

Andersson, Jan (1995) *Om vinstutdelning från aktiebolag* Iustus.

Artsberg, Kristina (2005) *Redovisningsteori -policy och -praxis* Liber.

Bruzelius, Lars H., Skärvad, Per-Hugo (2000) *Integrerad organisationslära* Studentlitteratur.

Bryman, Alan & Bell, Emma (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetode* Liber.

Buisman, Jan (2006) "Första erfarenheterna av IFRS-redovisning" *Balans* Nr. 5 2006.

Deloitte¹ "Finansiella Instrument"
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D32820,00.html, 15 maj 2006.

Deloitte² "Guide till IFRS 3" http://news.deloitte.se/material/Guide_IFRS3.pdf, 18 maj 2006.

Deloitte³ "Utdelningspolicy"
http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D32616,00.html, 1 juni 2006.

Edenhammar, Hans, Thorell, Per (2005) *Företagens redovisning - Att förstå Årsredovisningar* Iustus.

Edlund, Carina, Kyrö, Jorma (2005) "Nyheter inför bokslutet 2005" *Balans* Nr 12 2005.

Eiteman, David K., Stonehill, Arthur I., Moffett, Michael H. (2001) *Multinational business finance* Addison-Wesley Publishing Company, Inc.

Engström, Stefan, Johansson, Martin (2006) "Värdeöverföring från aktiebolag – en potentiell fälla för bolagsorgan" *Balans* Nr 6-7 2006.

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn (2001). *Att utreda forska och rapportera*. Liber.

Ernst & Young¹. "IFRS för styrelseledamöter". April 2005.
[http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/IFRS_styrelseledamoter/\\$file/IFRS%20styrelseledamoter.pdf](http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/IFRS_styrelseledamoter/$file/IFRS%20styrelseledamoter.pdf), 15 maj 2006.

- Ernst & Young (2004) ”Guide till IFRS 1”
[http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/Guide till IFRS 1 Okt-04/\\$file/IFRS%201%20Okt%20-04.pdf](http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/Guide_till_IFRS_1_Okt-04/$file/IFRS%201%20Okt%20-04.pdf), 18 maj 2006.
- Ernst & Young (2004) ”Guide till IFRS 3”
[http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/GuideIFRS3/\\$file/GuideIFRS3.pdf](http://www.ey.com/global/download.nsf/Sweden/GuideIFRS3/$file/GuideIFRS3.pdf), 18 maj 2006.
- Fagerström, Arne & Lundh, Simon (2005) *Internationella Redovisningsregler (IAS) med ett svenskt perspektiv* Ekonomiska institutionen (EKI) Linköpings Universitet.
- Europeiska gemenskapernas kommission. ”Kommentarer till vissa artiklar i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder samt rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 och sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 om redovisning”
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/ias/200311-comments/ias-200311-comments_sv.pdf, 15 maj 2006.
- FASB Facts about FASB” <http://www.fasb.org/facts/>, 16 maj 2006.
- Holmquist, Bengt (2004) ”Det är företagen som vill jämna ut resultatkurvan” *Balans* Nr. 6-7 2004.
- Hällefors, Hans (2006) ”IASB föreslår ändringar i IAS 1” *Balans* Nr. 5 2006.
- Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför?* Studentlitteratur.
- Johansson, Sven-Erik (1991) ”Därför valde vi inte ramverket” *Balans* Nr. 12 1991.
- Kenny, S.Y., Larson R.K. (1993). *Lobbying behavior and the development of international accounting standards: The case of the Isaac’s joint venture project*. The European Accounting Review 3.
- Knutsson, Margit (2005) ”Internationella redovisningsstandarder – ingen lämplig grund för företagsbeskattning” *SkatteNytt* nr 9 2005.
- KPMG¹. ”Nya redovisningsregler får stor inverkan på företagens resultat och egna kapital”. <http://www.kpmg.se/pages/102611.html>, 6 maj 2006.
- Körner, Svante & Wahlgren, Lars (1996) *Praktisk Statistik* Studentlitteratur.
- Lintner, John (1956) ”Distribution of Incomes of Corporations among Dividends, Retained Earnings, and Taxes”, *American Economic Review* vol. 46, May 1956.
- Ljung, Jörgen, Nilsson, Per, Olsson, Ulf E., m.fl. (1998) *Företag och marknad – samarbete och konkurrens* Studentlitteratur.

- Miller, Merton H. & Modigliani, Franco (1961) "Dividend Policy, Growth and the Valuation of Shares", *Journal of Business* vol. 34, no. 4, October 1961.
- Morgan, Gareth (1999) *Organisationsmetaforer* Studentlitteratur.
- Nilsson, Stellan (2005) *Redovisningens normer och normbildare* Studentlitteratur.
- Nilsson, Sven-Arne (2005) "Visst kan nya goodwillregler medföra större utdelningar" *Dagens Industri* 19 maj 2005.
- Nygaard, Claus & Bengtsson, Lars (2002) *Strategizing – en kontextuell organisationsteori* Studentlitteratur.
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder* Studentlitteratur.
- Redovisningsstandard IAS 36 Nedskrivningar (2004) *Europeiska unionens officiella tidning* 31 december 2004
- Referensram www.ne.se 2 maj 2006.
- Rienecker, Lotte & Jørgensen, Peter Stray (2002) *Att skriva en bra uppsats* Liber.
- Rodhe, Knut & Skog, Rolf (2002) *Aktiebolagsrätt* Norstedts.
- Rosell, Annika (2005) "Nya redovisningsregler driver kurserna?" *Öhrlings PWCs Agenda* Nr. 1, februari 2005 http://www.pwcglobal.com/se/swe/insol/publ/agenda/Agenda_105.pdf, 10 maj 2005.
- Sandin, Alf (1996) *Externredovisning – Anpassad till nya årsredovisningslagen* Studentlitteratur.
- Sandström, Torsten (2005) *Svensk aktiebolagsrätt* Norstedts
- Seymour, Daniel (1992) *Marknadsundersökningar med kvalitativa metoder* Probus Publishing Company.
- Thorell, Per (2004) *Den nya koncernredovisningen* Ernst & Young AB och Liber.
- Thorell, Per (2005) "Redovisningen som grund för vinstutdelning" *Juridisk Tidskrift* 2005/06.
- Westermarck, Christer (2005) *EU:s redovisningsstandard – en introduktion till IAS/IFRS* Norstedts.
- von Platen, Margaret (2005) "Nya regler missar målet" *Affärsvärlden* nr 50 2005.
- Årsredovisning 2004 Bergvik Skog AB.

Årsredovisning 2005 Bergvik Skog AB.

Årsredovisning 2004 Brinova AB.

Årsredovisning 2005 Brinova AB.

Årsredovisning 2004 HEBA Fastighets AB.

Årsredovisning 2005 HEBA Fastighets AB.

Årsredovisning 2004 Kungsleden AB.

Årsredovisning 2005 Kungsleden AB.

Årsredovisning 2004 Svenska Cellulosa Aktiebolag SCA.

Årsredovisning 2005 Svenska Cellulosa Aktiebolag SCA.

Årsredovisning 2004 Bolag A.

Årsredovisning 2005 Bolag A.

Årsredovisning 2004 Bolag B.

Årsredovisning 2005 Bolag B.

Årsredovisning 2004 Bolag C

Årsredovisning 2005 Bolag C

Öhrlings Pricewaterhouse Coopers (2004) "Finansiella instrument enligt IFRS"

Öhrlings PWC http://www.pwcglobal.com/se/swe/ins-sol/spec-int/ias/Finansiella_instrument_enligt_IFRS.pdf, 15 maj 2006

Icke publicerade källor

Malmqvist, Peter (2005) "IFRS i börsbolagens delårsrapporter" 2004/2005

Norberg, Claes (2006) *Redovisning och bolagsrätt* Föreläsning 5 Institutionen för handelsrätt HAR 144 Redovisningsrätt. 28 februari 2006.

Lagar, propositioner, statliga offentlig utredningar

Aktiebolagslag 1975:1385.

Aktiebolagslag 2005/06:25.

Bokföringslag 1999:1078.

Årsredovisningslag 1995:1554.

Årsredovisningslag 2005:556.

Regeringens lagrådsremiss, "Ny aktiebolagslag"

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/02/29/97/2faf519e.pdf>, 10 maj 2006.

Regeringens lagrådsremiss, ”Internationell redovisning i svenska företag”
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/02/65/38/436fc0f9.pdf>, 10 maj 2006.

SOU 1994:17 *Års- och koncernredovisning enligt EG-direktiv del I.*

SOU 1997:168 *Vinstutdelning i aktiebolag.*

SOU 2001:1 *Ny aktiebolagslag.*

SOU 2003:71 *Internationell redovisning i svenska företag.*

Proposition 2002/03:121 *Redovisning och värdering av finansiella instrument.*

Proposition 2004/05:24 *Internationell redovisning i svenska företag.*

Proposition 2004/05:85 *Följändringar med anledning av ny aktiebolagslag m.m.*
2005/06:25.

Departementsserien 2002:42 *Värdering och redovisning av finansiella instrument.*

RR 12 *Materiella anläggningstillgångar.*

RR 24 *Förvaltningsfastigheter.*

RR 27 *Finansiella Instrument: Upplysningar och klassificering.*

RR 32:05 *Redovisning för juridiska personer.*

IAS 1 *Utformning av finansiella rapporter.*

IAS 36 *Nedskrivningar.*

IAS 40 *Förvaltningsfastigheter.*

IAS 41 *Jord- och skogsbruk.*

IFRS 1 *Första gången International Financial Reporting Standards tillämpas.*

IFRS 3 *Rörelseförvärv.*

Muntliga källor

Alfa, redovisningsansvarig, Bolag A. Telefonintervju den 9 maj 2006.

Andersson Peter, ekonomichef, Brinova AB. Telefonintervju den 29 maj 2006.

Beta, ekonomichef, Bolag B. Telefonintervju den 15 maj 2006.

Frank, Helena, financial controller, Kungsleden AB. Telefonintervju den 22 maj 2006.

Gamma, koncern- och redovisningschef, Bolag C. Telefonintervju den 19 maj 2006

Malmqvist, Peter, chefsanalytiker, Nordnet. Telefonintervju den 17 maj 2006

Möller, Willard, auktoriserad revisor, SET Auktoriserade Revisorer.

Telefonintervju den 12 maj 2006.

Norberg, Claes, professor i handelsrätt, särskilt skatte- och bolagsrätt,
Ekonomihögskolan, Lunds Universitet. Personlig intervju den 4 maj 2006.

Sadler, Frank, ekonomichef, HEBA Fastighets AB. Telefonintervju den 18 maj 2006.

Svensson, Torbjörn, auktoriserad revisor, Deloitte. Personlig intervju den 19 maj 2006.

Thorell, Per, professor, Ernst & Young Technical Departement, Stockholm. Telefonintervju den 4 maj 2006.

Toivonen, Juhani, ekonomichef, Bergvik Skog AB. Telefonintervju den 16 maj 2006

Hedström, Tomas, ekonomichef, Svenska Cellulosa Aktiebolag SCA. Telefonintervju den 12 maj 2006.

Bilagor

Bilaga 1 Presentationsbrev

Jenny Liedholm
Petra Zagiczek
Lunds universitet

Företagets namn

Datum

Vår magisteruppsats vt. 2006.

Hej!

Nedan vill vi i korthet presentera vår problemställning samt syftet med vår magisteruppsats.

Den ständiga förändringen av redovisningsregler påverkar i stort sett samtliga företag som tillämpar årsredovisningslagen (ÅRL). Den stora nyheten 2005 är att noterade företag vid upprättande av koncernredovisningen måste tillämpa det mycket omfattande regelverket *International Financial Reporting Standards (IFRS)*. Utöver IFRS måste även vissa bestämmelser i ÅRL samt Redovisningsrådets rekommendation RR 30 *Kompletterande redovisningsregler för koncerner* beaktas. Reglerna medför bl.a. en värdering till verkligt värde av vissa tillgångar samt att goodwill inte längre skall skrivas av.

Ett moderbolag som upprättar sin koncernredovisning enligt IFRS skall tillämpa RR 32 *Redovisning för juridiska personer*. RR 32 anger ett antal undantag och tillägg till IFRS som främst är betingande av svenska redovisnings- och skatteregler.

En viktig förklaring till förändringarna på redovisningsområdet för koncerner är att de internationella reglerna skall bidra till en harmonisering och ökad jämförbarhet av koncernens årsredovisning för de olika investerarna och analytiker.

Samtidigt som noterade svenska företag måste tillämpa nya redovisningsregler i sin koncernredovisning trädde den 1 januari 2006 en ny aktiebolagslag i kraft (ABL 2005:551).

De nya reglerna antas leda till effekter i företagens års- och koncernredovisningar. Värderingen till verkligt värde kan leda till förekomster av orealiserade vinster. Normgivarna fokuserar mer och mer på en värdebaserad balansräkning, dvs. vad som är tillgångar och skulder samt hur dessa skall värderas. I princip görs det inte längre någon skillnad mellan realiserad och orealiserad vinst.

I vår uppsats vill vi undersöka om moderbolagens utdelningspolicy har förändrats med anledning av att nya internationella redovisningsregler måste följas sedan den 1 januari 2005 samtidigt som nya regler i ABL måste beaktas.

Bifogat detta brev översänder vi vår intervjuguide som vi har tänkt att använda oss av i vår intervju med Er.

Vid ytterligare frågor får Ni gärna ta kontakt med oss, annars ser vi fram emot en intervju med Er.

Med vänliga hälsningar

Petra Zagiczek
0706-806970
petra.zagiczek@telia.com

Jenny Liedholm
0709-686620
jenny.liedholm@telia.com

Bilagor:

Intervjuguide

Bilaga 2 Intervjuguide till företagen

1. Har de nya internationella redovisningsreglerna med värdering till verkligt värde av vissa tillgångar samt slopad goodwillavskrivning lett till annorlunda resultat i koncernen? Har reglerna lett till annorlunda resultat i moderföretaget? Hur och varför har resultaten påverkats?
2. Påverkar värdering till verkligt värde av vissa tillgångar moderföretagets utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen? Hur och varför har de påverkats?
3. Vilka eventuella risker kan enligt Er mening förknippas med värdering av vissa tillgångar till verkligt värde?
4. Påverkar slopad goodwillavskrivning moderföretagets utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen, och i så fall hur?
5. Företagen behöver en utdelningspolicy som grundas på den långsiktiga utdelningskapaciteten för att leva upp till de nya redovisnings- och aktiebolagsreglerna. Värderingen till verkligt värde av vissa tillgångar bygger på uppskattningar och prognoser som kan leda till fluktuationer i det resultat som redovisas från år till år. Har moderföretagets utdelningspolicy förändrats i allmänhet? På vilket sätt tar moderföretaget hänsyn till konjunktursvängningar, ränteändringar m.m. vid utformningen av sin utdelningspolicy?
6. Även om utdelningspolicyn ej ändras som en följd av de nya värderingsreglerna så kan ett förändrat resultat leda till en förändrad utdelning i absoluta tal, t.ex. om utdelningspolicyn säger att en viss procent av koncernens resultat skall delas ut. Hur ser Ni på detta?
7. En värdeöverföring förutsätter att det efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital (Beloppsspärren ABL 17:3 1:a st.). Värdeöverföringsregeln tar hänsyn till företagets redovisade resultat men tar inte hänsyn till huruvida eventuella värdeökningar/vinster är realiserade eller orealiserade. I princip är det därför möjligt att dela ut medel motsvarande orealiserade vinster t.ex. med tillgångar vars marknadsvärde är högre än det bokförda värdet. I vilken utsträckning tar moderföretaget hänsyn till att resultatet innehåller orealiserade vinster vid utformningen av utdelningspolicyn?
8. I Dagens Industri den 19 maj 2005 skriver Sven-Arne Nilsson: "Om beloppet av nedskrivningar av goodwill från och med 2004 är mindre än de avskrivningar som inte längre görs, redovisas ett större eget kapital i koncernen. Frågan är om det då inte bara ser ut att finnas mer att dela ut utan faktiskt finns mer att dela ut." Vad anser Ni som företagsrepresentant?

9. Koncernspärren har tagits bort i den nya ABL. En följd är att försiktighetsregeln har utökats. Har Ni kunnat se förändringar i utdelningspolicy, i utdelningsbara medel eller i faktisk utdelning med anledning av detta, och i så fall vilka förändringar har Ni kunnat se?
10. En värdeöverföring – även om den är tillåten enligt beloppsspärren – får endast ske om den är försvarlig enligt försiktighetsregeln ABL 17:3 2:a st. Hur beaktas försiktighetsregeln, vid utformningen av moderföretagets utdelningspolicy i utdelningsförslaget i årsredovisningen för år 2005?
11. Utdelningsreglerna i ABL är borgenärsskyddsregler medan de internationella redovisningsreglerna (IFRS) primärt är aktieägarinriktade. Vilka eventuella konflikter mellan dessa två regelverk kan uppkomma enligt Er mening?
12. En allmän uppfattning är att de flesta företagen vill hålla utdelningen jämn och stabil över tiden. Anser Ni att denna inställning talar för att utdelningspolicyn fokuserar på aktieägare och investerare eller på borgenärer?
13. Ser Ni som företagsrepresentant några ytterligare problem som har något samband med de nya redovisnings- och aktiebolagsreglerna och moderföretagets utdelning, om ja vilka?

Vi är tacksamma för eventuella synpunkter, kommentarer och funderingar som kan hjälpa oss i vårt arbete.

Bilaga 3 Intervjuguide till revisorer och experter

1. Har de nya internationella redovisningsreglerna med värdering till verkligt värde av vissa tillgångar samt slopad goodwillavskrivning lett till annorlunda resultat i koncernerna? Har reglerna lett till annorlunda resultat i moderföretagen? Hur och varför har resultaten påverkats?
2. Påverkar värdering till verkligt värde av vissa tillgångar moderföretagens utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen. Hur och varför har de påverkats?
3. Vilka eventuella risker kan enligt Er mening förknippas med värdering av vissa tillgångar till verkligt värde?
4. Påverkar slopad goodwillavskrivning moderföretagens utdelningspolicy, det utdelningsbara beloppet eller den faktiska utdelningen, och i så fall hur?
5. Företagen behöver en utdelningspolicy som grundas på den långsiktiga utdelningskapaciteten för att leva upp till de nya redovisnings- och aktiebolagsreglerna. Värderingen till verkligt värde av vissa tillgångar bygger på uppskattningar och prognoser som kan leda till fluktuationer i det resultat som redovisas från år till år. Har moderföretagens utdelningspolicy förändrats i allmänhet? På vilket sätt tar moderföretagen hänsyn till konjunktursvängningar, ränteändringar m.m. vid utformningen av sin utdelningspolicy?
6. Även om utdelningspolicyn ej ändras som en följd av de nya värderingsreglerna så kan ett förändrat resultat leda till en förändrad utdelning i absoluta tal t.ex. om utdelningspolicyn säger att en viss procent av koncernens resultat skall delas ut. Hur ser Ni på detta?
7. En värdeöverföring förutsätter att det efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital (Beloppsspärren ABL 17:3 1:a st.). Värdeöverföringsregeln tar hänsyn till företagets redovisade resultat men tar inte hänsyn till huruvida eventuella värdeökningar/vinster är realiserade eller orealiserade. I princip är det därför möjligt att dela ut medel motsvarande orealiserade vinster t.ex. med tillgångar vars marknadsvärde är högre än det bokförda värdet. I vilken utsträckning tar moderföretag hänsyn till att resultatet innehåller orealiserade vinster vid utformningen av sin utdelningspolicy?
8. I Dagens Industri den 19 maj 2005 skriver Sven-Arne Nilsson: "Om beloppet av nedskrivningar av goodwill från och med 2004 är mindre än de avskrivningar som inte längre görs, redovisas ett större eget kapital i koncernen. Frågan är om det då inte bara ser ut att finnas mer att dela ut utan faktiskt finns mer att dela ut." Vad anser Ni?

9. Koncernspärren har tagits bort i den nya ABL. En följd är att försiktighetsregeln har utökats. Har Ni kunnat se förändringar i utdelningspolicy, i utdelningsbara medel eller i faktisk utdelning med anledning av detta, och i så fall vilka?
10. En värdeöverföring – även om den är tillåten enligt beloppsspärren – får endast ske om den är försvarlig enligt försiktighetsregeln ABL 17:3 2:a st. Hur beaktas försiktighetsregeln, vid utformningen av moderföretagens utdelningspolicy i förslaget för årsredovisningen för år 2005?
11. Utdelningsreglerna i ABL är borgenärsskyddsregler medan de internationella redovisningsreglerna (IFRS) primärt är aktieägarinriktade. Vilka eventuella konflikter mellan dessa två regelverk kan uppkomma enligt Er mening?
12. En allmän uppfattning är att de flesta företagen vill hålla utdelningen jämn och stabil över tiden. Anser Ni att denna inställning talar för att utdelningspolicyn fokuserar på aktieägare och investerare eller på borgenärer?
13. Ser Ni några ytterligare problem som har något samband med de nya redovisnings- och aktiebolagsreglerna och moderföretagens utdelning, om ja vilka?

Vi är tacksamma för eventuella synpunkter, kommentarer och funderingar som kan hjälpa oss i vårt arbete.

Bilaga 4 Sammanställning av de bolagsdirektiv som integrerats i ABL 2005:551 (Sandström, 2005 s. 28)

Direktiv	Huvudsakligt innehåll
Nr 1 (68/184/EEG)	<i>Publicitetsdirektivet</i> . Regler om registrering, offentliggörande och ogiltighet av firmatecknares rättshandling.
Nr 2 (77/91/EEG)	<i>Kapitaldirektivet</i> . Regler om bolagsbildning, ökning och minskning av aktiekapitalet. Även föreskrifter om vinstutdelning och förvärv av egen aktie.
Nr 3 (78/660/EEG)	<i>Fusionsdirektivet</i> . Fusion mellan aktiebolag från samma medlemsstat, jfr nr. 10.
Nr 4 (78/885/EEG)	<i>Redovisningsdirektiven</i> . Regler om årsredovisning mm.
Nr 5 – förslag	<i>Strukturdirektivet</i> . Aktiebolagets förvaltning (dualistisk eller monistisk ledning, aktiers röstvärde etc.)
Nr 6	<i>Fusionsdirektivet</i> . Delning av publika aktiebolag.
Nr 7 (83/349/EEG)	<i>Koncernredovisning</i> *.
Nr 8 (84/253/EEG)	<i>Revisorsdirektivet</i> . Revisors kvalifikationer och oberoende.
Nr 9 – förslag	<i>Koncerndirektivet</i> . Styrning och ledning av koncerner.
Nr 10 – förslag	<i>Gränsöverskridande fusioner</i> . Övernationella fusioner, jfr direktiv 3.
Nr 11 (89/666/EEG)	<i>Filialdirektivet</i> . Offentlighet rörande utländsk filial.
Nr 12 (89/667/EEG)	<i>Enmansbolag</i> . Krav på en företagsform med begränsat gäldsansvar.
Nr 13 (2004/25/EG)	<i>Takeover/uppköpsdirektivet</i> . Regler om offentliga uppköpsbud (försvarsåtgärder, budplikt, etc.).
Nr 14 – utkast	<i>Flyttning av bolags säte</i> . Förändring av bolags hemvist.
* Jfr även förordningen EG nr 1606/2002	Enhetlig koncernredovisning för börsnoterade företag (international financial reporting standards, IFRS)
Det finns även ett antal börsrättsliga direktiv om för EU gemensamma emissionsprospekt, marknadsmissbruk (insiders) etc.	